

Ho nín-yání vūahǔ na ó o Poole túara nɔn ho Korɛnte kèrètíewa kuure yi

Vūahǔ túaró nǔhǔ

Le Dónbeenǐ tonló lé o Poole ɔ́uákáa ho ho Korɛnte lóhó yi. O kará bín á yú le lúlú-kùure lè mí piina bǐo hèzín (Bè-wénia 18.11).

Ho Korɛnte hía lée lóhó na á mu bè-kora lè mí síwà wee wé yi. Á mu lùnkáa o Poole yilera. Lé bǔn te bǐo ó o túararáa hǎ vǎnna nɔn ɔ́a kèrètíewa kuure na wi bín yi, à ɔ́a zǔn bǐo ɔ́a à ɔ́ua lè mítén.

O ɔ́ua ho Korɛnte kèrètíewa kuure yi: Le ho sankamínló à ɔ́a khí yi à día mu koomu wára (1-5). Ba tǔiáwà fɛeró làa bǐo ɔ́a wé è ɔ́ua lè mítén ó o zéénia yara làa ba (6).

Bǐo ɔ́a tǔakaa bǐo làa wó ó o zéénia yara: Mu yaamu, le muini taa, o Yeesu dínló, le Dónbeenǐ Hácírí bè-hǎnii na le wee na, lè ɔ́a nǐ-hía vèeró bǐo (7-15).

O Poole vūahǔ vaa véení, ó o bía ho Zeruzalɛmu kèrètíewa nǐ-khenia séeníló bǐo, bǔn món, ó o tɛénia ɔ́a yi (16).

Le tɛení

¹⁻²Inén Poole na le Dónbeenǐ lè mí síi bǐo á léra à ï wé o Yeesu *Krista tonkaro, á wee túa ho vūahǔ na kà. Inén lè wàn za Sositeena á wee tɛení minén kèrètíewa kuure na wi ho Korɛnte lóhó yi, minén na le Dónbeenǐ ceéra à mi bǐo sí le yi mi páaníló là a Yeesu Krista bǐo yi. Le hueekaa minén làa bǐa

ɓúenɓúen na wee ve wa Núhúso Yeesu Krista mu yèni há làa ɓúenɓúen yi, à mi wé ɓua miten làa ɓiɔ le Dónbeenĩ sɓi vá yi. O Krista mu lé wa ɓúenɓúen Núhúso.

³ Le wàn Maá Dónbeenĩ, là a Núhúso Yeesu Krista à wé mu sãamu làa mia à na ho héerà mia.

O Poole wee dé le Dónbeenĩ bārākà

⁴ I wee dé le Dónbeenĩ bārākà fɛɛɛ mi ɓiɔ yi, lé ɓiɔ le wó mu sãamu làa mia mi páaníló là a *Krista Yeesu ɓiɔ yi.

⁵ Mu bon. Mu lé mi páaníló là a Núhúso á nɔn mi yúráa le Dónbeenĩ bè-hãnia lè mí sɓiwà ɓúenɓúen, sɔ̀nkú le Dónbeenĩ biónĩ bueró lè le Dónbeenĩ ɓiɔ zũnló,

⁶ lé ɓiɔ ó o Krista bín-tente na zéenía nɔn mia á mi tà ɓiɔ làa sòobɛɛ.

⁷ Lé ɓɓn te ɓiɔ le Dónbeenĩ bè-hãni ɓúi á yí fòoraràa mia, minén na wee lòní ho pãahú na wa khíi mi wa Núhúso Yeesu Krista yi.

⁸ Le Dónbeenĩ lé dɔ́ á à sɓi mia á à dɓíní fúaa mu véení, à wékhe ɓiɔ yí mí léé mia wa Núhúso Yeesu Krista ɓuen nànzon.

⁹ Lerén mí bæere von mia à mi wé le dà-kéní lè le za Yeesu Krista na lé wa Núhúso. Hen ká le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé ɓiɔ na, à le wé mu.

Ba kèrèttɛwa jì-cúa yi máa fè mìn

¹⁰ Wàn zàwa lè wàn hɓinni, í wee yanka mia wa Núhúso Yeesu *Krista yèni yi, le mi wé le jii dà-kéní. Mi yí tà le ho sankaró à zo mi pãahú. Mi wé mi yilera làa dà-kéní.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hɓinni, í wee bío kà sɓi lé ɓiɔ ɓa nùpua ɓúi na wi o Kulowee cɔ̀n á ɓueé bía nɔn miĩ le há fio wi mi pãahú.

12 Bɪo nɔn á ĩ bíaráa bɪn lé bɪo mi búenbúen ɲi-cúa wi mɪn ɲúná yi. O búí le mɪnén bò a Poole yi, ká a búí bèn le mɪnén bò a Apoloosi tàá o Piere yi. O búí wón bèn le mɪnén bò a Krista yi.

13 Minén so wee leéka le o Krista á dà wee sankaa le? Lé o Poole lé yɪa húrun ho *kùrùwá wán mi bɪo yi le? Lé o Poole yèni á ɓa bátízéraráa mia le?

14 I yáa wee dé le Dónbeenĩ bárakà, lé bɪo ká mu yɪnɔn o Kirisipuusi là a Kayuusi, á mi nĩ-kéní búí á ĩnén yí bátízéra.

15 O o búí tɪn wáa à lé wen ká a bío le mí bátízéra lè ĩ yèni.

16 Mu bon, ĩ lá le ì nɔnsá. I mún bátízéra o Sitefanaasi lè mí zii nùpua. Bán nii ló, á ĩ wáa ka le ĩ yí bɪnía yí bátízéra a búí mi cón.

17 O Krista yáa yí tonkaa mi le ĩ bátízé nùpua. Bùéé. O tonkaa mi, bèra a na à ĩ bue le bɪn-tente à na ɓa yi. O le ĩ bue le ká ĩ yí wé mu lè mu bè-zũrĩminĩ bioní. Ká ĩ wó mu làa bɪn, ó o Krista húmú ho kùrùwá wán á báhéé máa keńí.

Le Dónbeenĩ pànká lè le bè-zũrĩminĩ bɪo

18 Mu bon. Bɪa lá mu húmú wɔhũ cón, ó o *Krista húmú ho *kùrùwá wán bɪo zéeníló lé mu bɔnbúmu. Εε ká warén na lá ho káníló wɔhũ cón, á mu wee zéení le Dónbeenĩ pànká.

19 Bɪo ká lé bɪo túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi: «Mu bè-zũrĩminĩ bànsowà bè-zũrĩminĩ á ĩ khii búe ɲúhũ.

Bɪa le mí zũ mu bɪo bɪo na ɓa zũ á ĩ khii pɪ bɪo.»*

20 Ká mu wó ká síi, á léé webio á mu bè-zũrĩminĩ bànsowà, làa bɪa zũ hã làndáwá, lè ho dímíɲá na

* 1:19 Mi loń Ezayii vūahũ 29.14

kà bín-zūrìlowà wáa dà a bío? Le Dónbeenì zéenia mu le ho ðímíjǎ bè-zūrìminì léé bǎnbúmu.

²¹ Ho ðímíjǎ nùpua lè mí bè-zūrìminì hácirí á yí ðàrina yí zūna le Dónbeenì le bè-zūrìminì wárá na á le wee wé yi. Lé búñ nǎn á warén bíoní na wa zéenia na ka lòn bǎnbúmu bío, á le Dónbeenì ðin wán á kǎníanáa bíá tà le yi.

²² Ba *zúifùwa wi à 6a mi mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeenì pànká. A bíá yínǎn 6a zúifùwa bán bèn lé mu bè-zūrìminì á 6a wee cà.

²³ Εε ká warén bán lé o Krista na 6a búaa ho kùrúwá wán bío á wa wee bue. Búñ lé bío wee bóoní 6a zúifùwa yi, á bíá bèn yínǎn 6a zúifùwa cǎn, á mu lé mu bǎnbúmu.

²⁴ Εε ká bán na le Dónbeenì hueekaa cǎn, à 6a wé zúifùwa tàá 6a yí wé zúifùwa, bán zū le o Krista wee zéení le Dónbeenì pànká lè le bè-zūrìminì.

²⁵ Mu bon. Le Dónbeenì bío na 6a nùpua le mu lé mu bǎnbúmu, búñ dà 6arén bè-zūrìminì wán. A bío 6a nùpua le mu lé mu yídàmu le Dónbeenì cǎn, búñ dà 6a nùpua pànká wán.

²⁶ Wán zàwa lè wán hínni, mi loí mu sese. Minén na le Dónbeenì hueekaa á mi wó le kuure, ká wa lá mu lè 6a nùpua ðǎnì yi, á 6a bè-zūrìminì 6ànsowà, lè ho pànká 6ànsowà, lè há zǐ-júná nùpua na bío se, á yí boo mi tǎahú.

²⁷ Εε ká le Dónbeenì màhá ðin bío ho ðímíjǎsa le mu lé mu bǎnbúmu wán, á zéeníanáa le mu bè-zūrìminì 6ànsowà bío jùhú mía. Le ðin bío ho ðímíjǎsa le mu lé mu yídàmu wán, á zéeníanáa le bíá pànkáwá wi bío jùhú mía.

²⁸ Le hueekaa bíá ho ðímíjǎsa wee loí dà wán, bíá lé 6a nǐ-kǎamáawa na bío jùhú mía, bèra a

na à bïo 6a le mu bïo ñúhũ wi, à bũn wé mu bè-kãamáa.

²⁹ Lé bũn nɔn á nùpue yí dà máa khòn le Dónbeenĩ yahó.

³⁰ Le Dónbeenĩ wó á wa páanía là a Yeesu Krista. Lé bũn nɔn á wa yúráa mu bè-zũrĩminĩ binbirĩ na ló le cǎn. Mu lé o Krista mu á wa ðĩn wán á wóráa 6a nùpua na térinna le Dónbeenĩ yahó. Lé orén wó á wa bïo sã le Dónbeenĩ yi. Lé orén kãnía wen.

³¹ Lé bũn bïo yi á le Dónbeenĩ biónĩ vũahũ á mu túara yi kà síi: «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bïo ó o Nùhũso wó bïo yi.»†

2

Bïo ó o Poole buera ho Korɛnte yi

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo á ìnén ì beere 6uara mi cǎn á 6ueé zéenia le Dónbeenĩ bïo na sà yi làa mia, á ì yí bía làa mia làa biónĩ na kokókaa. Mu mún yínɔn ho ðimíjã bè-zũrĩminĩ biónĩ á ì bíarãa làa mia.

² Ho pãahũ na á ì wi làa mia, á bïo á ì lá wi à ì zéeni làa mia yínɔn bè-veere 6úi ká mu yínɔn o Yeesu *Krista bïo, o Yeesu na 6a 6úaa ho *kùrùwá wán.

³ Ho pãahũ na ì 6uara mi cǎn ká ì pànká mía, á le zãní wi yi.

⁴ Ì biónĩ làa bïo á ì kàráanna lè 6a nùpua á wi mí dòn lè ho ðimíjãsa ðen-sĩa biónĩ na 6a wee bío à 6úerãa 6a nùpua ñúná. Ká mu lé le Dónbeenĩ Hácírĩ pànká á zéenia mu làa mia le bïo á ì bía á bon.

† 1:31 Mi loĩ Zeremii vũahũ 9.23

⁵ Lé bɪn nɔn á mi sɪdɛró le Dónbeenɪ yi á yí fárá 6a nùpua bè-zǔrɪmɪnɪ wán, ká ho fárá le Dónbeenɪ pánká wán.

Le Dónbeenɪ bè-zǔrɪmɪnɪ

⁶ Wa wee zéení mu bè-zǔrɪmɪnɪ lè 6a kèrɛtɛwa 6úen6úen na sɪdɛró fárá tɪna o Yeesu *Kɪsta yi, bɪn bon. Εε ká mu bè-zǔrɪmɪnɪ mu màhá yínɔn ho ðímɪjá bè-zǔrɪmɪnɪ. Mu bè-zǔrɪmɪnɪ mu mún yínɔn ho ðímɪjá nɪ-beera bè-zǔrɪmɪnɪ. Bán khií hí ì vé.

⁷ Bɪo á warén wee zéení lè 6a nùpua lé le Dónbeenɪ bè-zǔrɪmɪnɪ na bɪo sà ho ðímɪjása yi. Mu bè-zǔrɪmɪnɪ mu bɪo fèra wi le Dónbeenɪ sɪi yi hàrí ká ho ðímɪjá ðɪn yí léra, bèra a na à wa páaní le cùkú yi làa de.

⁸ Mu bè-zǔrɪmɪnɪ mu á ho ðímɪjá nɪ-beera yí zū. Ká 6a lá zūna mu, se 6a yí 6úaa o Núhúso na lé o cùkúso ho *kùrùwá wán.

⁹ Bɪo kà lé bɪo túara le Dónbeenɪ bíonɪ vūahú yi: «Mu bɪo na ó o nùpue ðɪn yí mɔn, á ðɪn yí já, bɪo na ó o nùpue yáá ðɪn yí leékaa hùúu, lé bɪn le Dónbeenɪ wíokaa á bàrá ká làa bɪa wa le.»*

¹⁰ Bɪn bɪo so á le Dónbeenɪ zéení lè warén lè mí Hácírí. Mu bon. Le Dónbeenɪ Hácírí wee mi mu bɪo 6úen6úen sese á zǔn, hàrí le Dónbeenɪ mí bæere bɪo na khiína zoo sà yi.

¹¹ O nùpue hácírí mí dòn lé ðio zū hā yilera na wi o yi. Lé làa bɪn sii á le Dónbeenɪ Hácírí mí dòn lé ðio 6èn mún zū le Dónbeenɪ yilera na wi le yi.

¹² Le hácírí na warén yú á yínɔn ho ðímɪjá na kà hácírí, ká ðio wa yú lé le Dónbeenɪ Hácírí. Le

* **2:9** Mí loń Ezayii vūahú 64.3

Dónbeenĩ dó mí Hácírí mu wɛn, à wa dàń zūrnáa mu sãamu na le wó làa wɛn.

¹³ Warén yí máa bío mu sãamu mu bío yi lè ho ðímíjńá bè-zūrímíní kàránló na wa yú. Bùèé. Wa wee bío mu sãamu mu bío yi lè le Dónbeenĩ Hácírí bíoní na le wee zéení làa wɛn. Lé kà síi á wa wee zéeníńáa le Dónbeenĩ bío yara lè le Dónbeenĩ Hácírí mu bíoní.

¹⁴ O nùpue na bò mí kùrú hácírí món, wón nùpue so yí dà máa tà bío wee lé le Dónbeenĩ Hácírí cón. Mu ka lòn bǎnbúmu ǎanso cón. O yí dà máa zūń mu kúará. Lé bío le Dónbeenĩ Hácírí mí dòn lé ðío wee na ò o nùpue dàń cikon mu bío.

¹⁵ Ká a nùpue na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, wón wee dàń cikon mu bío ǒúenǒúen, ká nǐ-veere yí dà máa cikon bío wi orén yi.

¹⁶ Làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bíoní vūahǔ yi kà:

«Lée wée dà à zūń o Núhúso yilera?

Lée wée dà le zéení á à na a yi?»†

Ξε ká warén na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, bán yilera là a *Krista yilera lée dà-kení.

3

Wa lé le Dónbeenĩ ton-sáwá

¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, mu bon. Mi ka lòn ðímíjńása na le Dónbeenĩ Hácírí mía yi. Lé bǔn nɔn á ĩ yí dàrna yí bía làa mia lè ǒa nùpua na síidéro fára tina bío síi, à ĩ bía làa mia lòn nùpua na lée kúnkúzàwa mi síidéro dǎní yi.

² Lé bǔn te bío hǎ bíoní na á ĩ bía nɔn mia ka lòn yoomu. Hǎ yí ka lòn ðínló na lí. Mu bon, ĩ lá bía

† **2:16** Mi lorí Ezayii vūahǔ 40.13

làa mia lè hã bioní na ka lòn ðɪnló na lí á mi máa ðañ máa zũn hã kúará. Hàrí hã laà na kà wán, á mi pá yí dà máa zũn hã kúará,

³ lé bïo á mi pá ßuan miten lè ho ðimíjása bïo síi. Le yandee na mi wee dí làa mɪn lè hã fio na wi mi pãahũ á so yí máa zéeni le mi ßuan miten lè ßa bïo síi, á wára ßuenßuen so yínɔn ßa wára le?

⁴ Bïo ó o ßúi le mínén bò a Poole yi, ò o ßúi le o Apoloosi lé yia á mínén bò yi. A ßun ßa ðimíjása wára lè mi wára yínɔn dà-kéni le?

⁵ Le í yàá tùa mia. O Apoloosi léee wée? A ínén Poole léee wée? Wa so yínɔn le Dónbeenĩ ton-sáwá na mi bò níni yi á tàráa le bïo le? Warén lè wa ñi-kéni kéni wee sá ho tonló na ó o Núhũso nɔn wen le wa sá.

⁶ Inén lé yia dù, ó o Apoloosi hɔn. Ká le Dónbeenĩ lé ðio wee ðéé mu.

⁷ Bũn wee zéeni le yia dù làa yia hɔn á yínɔn ðèè. Le Dónbeenĩ mí ðòn lé ðio wee wé à mu ðã.

⁸ Yia dù làa yia hɔn ßuenßuen léee dà-kéni. Le Dónbeenĩ kɔi sàáni ßa ñi-kéni kéni yi á à héha lè ho tonló na ßa sá.

⁹ Mu bon. Wa páanía wee sá na le Dónbeenĩ yi. Mínén lé le Dónbeenĩ mɔhũ na le wee và. Mi mún lé le Dónbeenĩ zii na le wee so.

¹⁰ Inén le Dónbeenĩ nɔn mí pànká yi, á í ka lòn zĩ-so tente na wã le zii á bàrá jũhũ. Hã laà na kà wán á ñi-vio lé bĩa wee so le zii jũhũ na á í bàrá wán. Èé ká ßa lè mí ñi-kéni kéni màhá ko ßa yí hácirí bïo ßa à soráa wán.

¹¹ Le zii jũhũ ðén wãa bàrá vó, mu lé o Yeesu Krista. A nùpue na kũn dà a bàrá zii jũhũ veere wón mía.

¹² Ba ßúi wee so le zii jũhũ mu wán lè ho sánú,

tàá t̄jòn. Ba ɓúí lé hã huua na yàwá here á ɓa wee soráa. Ba ɓúí yàà ɓèn léé ɓùɛɛní, tàá jaakãa, tàá kãani á ɓa wee soráa.

¹³ Ká ɓiõ á ɓa lè mí n̄-kéní kéní tonló sáráa, ɓñn á à wé le cítíi fi n̄nzoñ á mu ù z̄ñí yi wéréwéré. Mu zoñ ká ho d̄sh̄ú lé h̄ia á à khén wa n̄-kéní kéní tonni kúará.

¹⁴ Ká ȳia son lè mu ɓiõ na dà ho d̄sh̄ú, á wón á à yí mu c̄nú.

¹⁵ Ká ȳia ɓiõ na ó o sonnãa ɓèn cã, á wón á à khe ɓúenɓúen. ɓanso á à kãní, ká a mãhã à keñ lòn n̄pue na kãa ho d̄sh̄ú yi khii ló á ɓò yi kãnianãa.

¹⁶ Mi so yí z̄ú ká minén lé le Dónbeenĩ z̄i, á le Dónbeenĩ Hácírí wi mia le?

¹⁷ Awa, ká a ɓúí yáara minén na lé le Dónbeenĩ z̄i, á le Dónbeenĩ á à síni wón ɓanso j̄uh̄ú, lé ɓiõ le Dónbeenĩ z̄i ɓiõ sã lerén mí dòn yi.

¹⁸ Héyii! O ɓúí yí khà míten. Hen ká a ɓúí wi mi t̄ah̄ú á wee leéka le mí léé bè-z̄úrminiñ ɓanso làa ɓiõ ho ðim̄jã n̄pua wee leékarãa mu, à ɓanso wé lòn ɓónbú, lé ɓñn ñ na ká à wé mu bè-z̄úrminiñ ɓanso binbirĩ.

¹⁹ Lé ɓiõ á ho ðim̄jã na kà bè-z̄úrminiñ á lé mu ɓónbúmu le Dónbeenĩ c̄ñ. Mu túara le Dónbeenĩ bíoní v̄ah̄ú yi kà síi: «Le Dónbeenĩ wee v̄i mu bè-z̄úrminiñ ɓansowà lè ɓa hénni na wi ɓa yi.»*

²⁰ Mu mún pá ɓinía túara ho v̄ah̄ú mu yi: «O Núh̄uso z̄ú le mu bè-z̄úrminiñ ɓansowà yilera léé kãamãa.»†

²¹ ɓñn ɓiõ yi, ò o ɓúí wãa yí yòoní míten ɓa n̄pua ɓiõ yi. ɓñn j̄uh̄ú mia. Lé ɓiõ á mu ɓiõ ɓúenɓúen ɓiõ sã mia.

* **3:19** Mi loñ Zoobu v̄ah̄ú 5.13 † **3:20** Mi loñ Lení v̄ah̄ú (Psaumes) 94.11

22 Inén Poole là a Apoloosi là a Piere búenbúen bïo sã mia. Hàrí ho ðímíjã lè le mukãñí lè mu húmú á bïo pá sã mia. Bïo wee wé ho zuia làa bïo yĩró ò wé búenbúen bïo sã mia.

23 A minén bán bïo sã a *Krista yi, ó o Krista bïo bèn sã le Dónbeenĩ yi.

4

O Krista tonkarowà tonló

1 Mi ko mi zũn le warén lé o *Krista tonkarowà á lé o ton-sáwá na le Dónbeenĩ kàràfáa mu bïo na sà yi le wa zéení lè ɓa nùpua.

2 Bïo ɓa wee cà a ton-sá cǎn lé ò o bè bïo ɓa le o wé yi lè mí dà-kéní kéní.

3 Hàrí mu wé minén, tàá ɓa ñi-vio à cítí mi ñ tonló na ɓa dó miĩ dǎnĩ yi, se bũn búenbúen lée coon. Inén ñ beere yáá yí máa cítí ñten.

4 I láa ñten yi bũn bon, èe ká bũn màhã yí máa zéení le ñ téréenna. O Nùhũso lé yia á à cítí mi.

5 Lé bũn bïo yi, à mi yí cítí nùpue ká mu pãahũ á yí dǎn. Mi pa a Nùhũso ɓuenló. Ká a khiĩ ɓueé dǎn, á bïo ɓa nùpua wee sà mítén le túbírí yi wé búenbúen ó o ɓueé dé mu khoomu wán, á bïo ɓa wee leéka mí yiwa ó o ɓueé benka. Hón pãahũ so yi, ká yia ko làa fobúa, á le Dónbeenĩ ñ dé ɓanso fobúa.

6 Wán zàwa lè wán hĩnni, bïo á ñ bía khiĩna wán bũn á ñ bía bò ñnén là a Apoloosi wán, bèra a na à mu séení mia à mi zũnãa le bionĩ na ká kúará: «Mi yí dà bïo túara wán.» Minén fiahũ ó o ɓúi yí yòoní mítén bïo ó o bò a ɓúi yi á pãnáa o ɓúi bïo.

7 O ɓúi yí bío le mí po bĩa ká. Bïo wi mi cǎn lé le Dónbeenĩ nɔn mu mia. Ká mu ka kà, á lée webio

nɔn á mi wee yòónínáa miten ka lè mu lée bïo na á mi yú miten?

⁸ Minén bán wǎa yú bïo mi màkóo wi yi búenbúen lon? Bïo búí yí fòora mia sá? Mi wǎa wee dí le béenì ká warén níí ló lon? Ƴ yàà bèn wee fan le mu wé làa bún à warén mún páaní dí le béenì mu làa mia.

⁹ Mu bon. Ƴ wee leéka le warén na lé o Yeesu Krista tonkarowà á le Dónbeenì wó á wa ka lè wa dú ɓa nùpua na ká mún. Wa ka lòn kàsósa na ɓa ko ɓa búe ɓa nùpua yahó lè ho wáayi tonkarowà yahó.*

¹⁰ Warén ka lòn bǎnbúwá ho ðímíjása cǎn wa páaníló là a Krista bïo yi. Ká minén bán wee leéka le mi lé mu bè-zǔrminì ɓànsowà mi páaníló làa wo bïo yi lon? Warén ka lòn yídàwa, ká minén bán wee leéka le mi pánkáwá wi lon? Warén ɓa nùpua wee loñ dà wán, ká minén bán ɓa wee dé ho cùkú yi lon?

¹¹ Hàrì lòn zuia, ká warén le hǎni lè le ju-hǎní wee búe. Hǎ sǐ-zǐnia wee fòo wɛn. Ƴa wee hée ha wɛn. Wa lòn-kénì mia.

¹² Wa wee sá à lò be, à bè yi yíràa wa jii ðínló. Hen ká yǎ là wɛn, à wa dúɓua ɓànsò yi. Hen ká ɓa wee beé wa lò, à wa hǐ wa sǎa.

¹³ Hen ká ɓa wee yáa wa yèni, à wa bío mu sǎamu bíonì làa ba. Ho ðímíjása yèn-dǎní yi, á

* **4:9** Mu pǎahú ká hǎ hǎa tǎrò wi, ká kǎhúsa na ló le mí hǎn-táwá vaá ðǎrna bia ɓa funnáa, à ɓa sè ɓa níí bïo búenbúen à bínì varáa mín kǎhú. Hàrì ɓa zúkúsa na ɓa wǐkaa á ɓa mún wee wé ɓua varáa lè mí yèn-vèenì. Ká ɓa vaá ðǎn à ɓa zǎamáa lé lée ðǎn, à ɓa wé ɓuee khǐí yahó làa bïo ɓa sò. Ká mu búenbúen khǐína wó, à ɓa màhá búe bia ɓa wǐkaa ɓuan ɓa zǎamáa yahó.

hàrí lòn zuia á warén ka lòn zàn-bìo na 6a wee cǎ lée kúia. Ba wee cǎtí wɛn lòn yírǎa.

¹⁴ Bìo á ì túara kǎ á yínǎn bìo na á ì túara à dérǎa nǐyio mia. Bùeé. I wi à ì zéení mia le ì zàwa na á ì wa làa sòobéé bìo síi.

¹⁵ Mu bon. Hàrí kǎ bǐa wee pa mi bìo o Krista wǎhǔ wán á ka cèrèè, se mǐn maá o Krista mu bìo dǎnǐ yi lé ìnén ì dòn. Lé bìo á ìnén lé yǐa á buera a Yeesu Krista bín-tente nǎn mia, á mi tà le yi.

¹⁶ Awa, á ì 6èntǐn wee yanka mia, mi sǎbéré à mi wé bè bìo á ìnén wee wé yi.

¹⁷ Lé bǔn bìo yi á ì ì tonka a Timotee na lé ì za na á ì wa làa sòobéé, wón na bò a Núhúso wǎhǔ lè mí sòobéé. I ì tonka a ò o buee wíoka leéka mia làa bìo á ìnén ì bɛere buannáa ìten o Yeesu Krista wǎhǔ wán. Lé bǔn á ì mún wee kǎrán lè 6a kèrètǐewa kuio há làa búenbúen na á ì wee va dǎ yi.

¹⁸ Ba búí mi tǐahǔ wǎa búakáa wee bío le ì máa bǐnǐ máa kǎa lè mí cǎn, á 6a wee bùaanǐ mǐten.

¹⁹ Èe kǎ a Núhúso tà mu, á hen làa cǐnú kǎ ì bǐnǐ bueé búeekǐ mia. Hón pǎahǔ so yi kǎ mu máa wé 6a nùpua mu khòn-biónǐ na 6a bía á ì nǎ á mu ù kǎna yi mí dòn, kǎ bìo 6a dà wee wé á ì mún nè mi.

²⁰ Mu bon. Le Dónbeenǐ béeñǐ bìo yǐ kǎnaa biónǐ mí dòn yi, bùeé. Ba nùpua ko 6a mí le Dónbeenǐ pǎnká wa wǎrá yi.

²¹ Mi wi à ì 6ua bǔini buennáa mi wán lée, tàá ì wayí ìten à buennáa, à mi zǔn kǎ ì wa mia?

5

Mu koomu na wó 6a kèrètǐewa kuure yi

1 I ɲá à ɓa le mu koomu na á ɓia yí zū le Dónbeenĩ yàá yí máa wé, á ɓa ɓúí wee wé minén t̄lahũ. Ba le o ɓúí á wee fé mín nu f̄ɛɛ.

2 A ɓún pá yí máa vá mia, à mi pá wee ɓàaaní m̄iten lon? Yia wee wé ɓún ɓio so á ko ò o ɲa lén mi t̄lahũ.

3 Inén wón hàrí ɓio á ĩ m̄ía mi t̄lahũ mi cúee, ká ĩ hácírí dén wi làa mia. I ka le ĩ wi mi t̄lahũ á f̄ánáa le cítii ɓànsò ɓio yi

4 wa Nùhũso Yeesu yèni yi. Mi kúaa mín wán, á mi zūn le ĩ wi làa mia lè ĩ hácírí, á wa Nùhũso Yeesu p̄ánká mún wi làa mia.

5 Mu zoñ, à mi lén ɓànsò mi t̄lahũ ò o *Satāni yáa o s̄anía. Ká mu wó kà, á le Dónbeenĩ á à k̄aní a m̄ánáká wa Nùhũso ɓuenló p̄ahũ.

6 M̄iten ɓàaaníló ɲúhũ m̄ía. Mi so yí zū ká le ɲa-f̄ini ɓa dó mu d̄umu yi c̄inú khan à mu ɓúenóúen lé le?

7 A mi cén ceé m̄iten. ɓún bè-kohó so síi na ka lòn ɲa-f̄ini á mi ɓúe ɲúhũ mi t̄lahũ. Ká mi wó ɓún, á mi ì wé ɓa n̄upua na wee ce, á à k̄eñ lòn d̄un-khanii na á ɲa-f̄ini m̄ía yi. Mi yàá lé ɓa n̄upua na wee ce wó, lé ɓio á ho *Paaki muini *Pioza á ɓa ɓó wa ɓio yi, wón Pioza so lé o *Krista mí ɓeɛre.

8 Lé ɓún n̄on á mi w̄aa yí le wa dí ho Paaki s̄ánú lè mu ɓio na yí se lè mu s̄unsūm̄amu na ka lòn ɲa-f̄ini. Ká mi wa dí ho lè mu cem̄u lè ho t̄tiá poni na ka lòn búurú na á ɲa-f̄ini m̄ía yi.

9 I m̄óndén v̄yahũ na á ĩ túara n̄on mia á ĩ ɓía le mi wé yí va d̄á ɓia wee wé ho há-f̄énló lè ho bá-f̄énló lè mí síiwà.

10 I yí ɓía le mi wé yí va d̄á ɓia yí zū le Dónbeenĩ na wee dé m̄iten ho há-f̄énló lè ho bá-f̄énló lè mí síiwà yi, á sía wee vá mí n̄inzàwa ɓio yi, á wee

ɲuaa, á wee hã hã wònna. Mu lá lé làa bũn, se mi lá à lé ho ðímíńá yi.

¹¹ Ɛɛ ká bïo á ĩ wi à ĩ bío, lé bïa màhã le mí lé 6a kèrètɛwa, à 6a wee wé ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, á sïa wee vá mí ninzàwa bïo yi, á wee hã hã wònna, á wee yáa mí ninzàwa yènnáa, ká 6a a ɲu khée, á lé 6a kònlowà, bán síi lé bïa á ĩ le mi wé yí va dã. Mi yáa yí ko à mi wé páaní dí làa ba.

¹²⁻¹³ Ho ðímíńása na yí zũ le Dónbeenĩ á bïo yí ciran mi. Le Dónbeenĩ lé ðio khíi cítí bán. Ɛɛ ká minén bèn ko mi wé fi mi kuure nùpua cítíi. Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Mi ɲa a nĩ-sũmúí lén mi tīahũ.»*

6

Ba kèrètɛwa na wee ve min le cítíi yi

¹ Bïo lon lon ká minén ó o 6úi lè mín za kèrètɛ á hã bíoní wi pãahũ ò o máa va le Dónbeenĩ nùpua cón à bán fáa hã, ká a va bïa yí zũ le Dónbeenĩ cón le bán wé mu lée webio?

² Mi so yí zũ ká bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi lé bán khíi cítí ho ðímíńása le? Ká lé minén khíi cítí ho ðímíńása á se mi mún dà á cítí bïo ɲúhũ mía.

³ Mi so yí zũ ká lé warén á khíi cítí ho wáayi tonkarowà le? Ká mu wó kà se ho ðímíńá bïo á wa mún dà a cítí.

⁴ Lée webio nɔn ká hã bíoní wi mi pãahũ à mi lén va bïa 6a kèrètɛwa kuure bïo ɲúhũ mía cón na lé ho ðímíńása à bán cítí mia?

* **5:12-13** Mi loń Lándá zééníló vūahũ (Deutéronome) 17.7

⁵ Hã n̄iyio so yí máa dí mia le? Bè-zũrminĩ ò̀nso so mía mi t̄lahũ na dà à fεε hã bíoní na wi bia lé ɓa zàwa p̄ahũ le?

⁶ Awa, ɓio á mi wé lén va ɓia yínɔ́n ɓa kèrèt̄ɛwa c̄s̄n à bán fáa mi t̄iáwà so lée ɓio na ko làa wéró le?

⁷ ɓio mi wee ɓua m̄in varáa le cítii yi ɓ̄n yáa wee zéeni le mi ɓio yáara ɓúenɓúen. Ho wékheró so lá yí ko à ho wé kúu mia le? Mi so lá yí ko mi wé tà à ɓa tè mi wán le?

⁸ Minén lé ɓia yáa wee wé khe là m̄in zàwa là m̄in h̄inni, á wee tè ɓa wán.

⁹ Mi so yí zũ kénkén le ɓia wee wé mu bè-kora á níni máa k̄ɛn le Dónbeenĩ b̄ɛnĩ yi le? A mi cén yí khà miten. Lé ɓa n̄pua na wee dé míten ho há-fénló là ho bá-fénló là mí s̄íwà yi, làa ɓia wee há hã w̄nna, ɓa bá-féwá là ɓa há-féwá, ɓa báawa mín yi na wee da làa mín,

¹⁰ ɓa k̄nlowà, làa ɓia s̄ia wee vá mí ninzàwa ɓio yi, làa ɓia wee ɓu khée, làa ɓia wee yáa mí ninzàwa yènnáa, là ɓa n̄-wàna, bán ɓúenɓúen níni máa k̄ɛn le Dónbeenĩ b̄ɛnĩ yi.

¹¹ ɓio á ì tò yi kà ɓúenɓúen lé ɓ̄n ɓa ɓúí fù wee wé mí t̄lahũ. Εε ká le Dónbeenĩ w̄a ceéra mia. Mi ɓio s̄a le yi. Mi wó ɓa n̄pua na térinna le Dónbeenĩ yahó. ɓ̄n ɓúenɓúen wó wa N̄uh̄iso Yeesu *Krista p̄anká là le Dónbeenĩ Hácírí p̄anká yi.

Mi wé ɓua miten sese

¹² ɓa ɓúí wi mi t̄lahũ wee bío le mu ɓio ɓúenɓúen wéro níi n̄n mí yi, á ɓ̄n w̄a bon. Εε ká mu ɓio ɓúí wéró màhã yí máa na à mi va làa yahó. Inén dà a bío le mu ɓio ɓúenɓúen wéró níi n̄n m̄i. Εε

ká í màhǎ máa díá á mu bǐo mu búí máa yí pànká í wán.

¹³ Mi mún wee bío le ho dínló wó ho píohó bío yi, á ho píohó bèn wó ho dínló bío yi. Eé ká ho píohó loo, ho dínló loo á le Dónbeenĩ khii búe jùhú. Mi cén yí hácírí, wa sǎnía yí wó ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà bío yi. Há bío sǎ a Núhúso yi, ó o Núhúso wee pa há bío.

¹⁴ Bío á le Dónbeenĩ vèníanáa o Núhúso lé bǔn bǎn síí ó o mún khii vènínǎa wɛn lè mí pànká.

¹⁵ Mi so yí zǔ ká mi sǎnía lé o *Krista sǎnía bío búí le? O Krista sǎnía bío búí so ko à há páaní là a háa na wee yèé mítén le? Bùéé dé.

¹⁶ Tàá mi so yí zǔ ká a báa na páanía là a háa na wee yèé mítén á léé dà-kéní làa wo le? Bío kà lé bío túara le Dónbeenĩ bíonĩ vǔahú yi: «Ba mí nùwǎ jún á à wé sǎnía dà-kéní.»*

¹⁷ Eé lé bǔn ká yǎ bèn páanía là a Núhúso á wón bǎnso á à wé dà-kéní làa wo mí hácírí yi.

¹⁸ Mi khí ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi. Mu bè-kora na ó o nùpue dà a wé búenbúen á yí máa bóonía sǎnía yí ká mu yínǎn ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà. Yǎa wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi, á wee wé khe lè mí kùrú sǎnía.

¹⁹⁻²⁰ Mi so yí zǔ ká mi sǎnía lé le Dónbeenĩ Hácírí zǐi le? Le Dónbeenĩ nǎn mí Hácírí mia à le kéí mia. Le Dónbeenĩ yà mia ho yà-nòn hebúee yi. Mi wǎa yí te mítén. A mi cén wǎa dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi lè mi sǎnía.

* **6:16** Mi loń Bío jùhú búeeníi vǔahú (Genèse) 2.24

7

Mu yaamu bïo

¹ Hã laà na kà wán, á bïo mi tùakaa làa mi, lé bũn á ï wãa à zéení yara làa mia. Mi wee bïo le mu se ò o báa yí páaní là a hãa.

² Εε ká bïo ho há-fénló lè ho bá-fénló boo há làa na kà wán, á ïnén bèn le o báa ko ò o wé páaní lè mín hãa, ò o hãa mún wé páaní lè mín báa.

³ O báa yí ko ò o pí mín hãa ká wón màkóo wi o yi, ó o hãa mún yí ko ò o pí mín báa ká wón màkóo wi o yi.

⁴ O hãa sãnía bïo yí sã a yi, lé bãn báa á há bïo sã yi. O o báa sãnía bïo mún yí sã a yi, lé bãn hãa á há bïo sã yi.

⁵ O báa lè mín hãa á yí ko 6a pí mín. Ká 6a hãa yí máa páaní á mu ko mu wé bïo na 6a bía tò wán le mí ì khí mín yi á à dã pãahũ búí, ká mí ì dé mí sòobέε ho fioró wéró yi. Ká ho pãahũ mu khíina, à 6a bíní wé páaní làa mín. Ká bũn yí wó á jún-sí 6a hãa máa dàrín mítén máa 6ua yi bïo ó o *Satāni wee khà lè 6a nùpua vīníní dǎníní yi.

⁶ Bïo á ï bía nɔn mia kà á yí máa zéení le ï le mi wé mu konloon. Εε ká mi màhá mún dà wé è wé làa bũn.

⁷ ïnén wón lá wi à 6a nùpua búenbúen yí yaka lè ï bïo síi. Εε ká le Dónbeenì wee na mu bïo wéró pánká wa nì-kéní kéní yi mín júná yi. O búí á à ya, ká a búí dà á a κενί máa ya.

⁸ Bïo ká lé bïo á ï bèn ñ bío ò na 6a mabáawa lè 6a maháawa yi: Mi wãa lá kará á yí yanka lè ïnén bïo, se mu se.

⁹ Ɛɛ ká mi yí dà mu, à mi yaka. O nùpue yan, á sũaaní bïo ó o ò kɛɛní á máa ya, ká a ɲòñ yí dà mí síi máa hí.

¹⁰ Bĩa lé ɓa kèrètɛwa na yan mín, bán á ì ì bïo bïo kà á à na yi. Hón ɲi-cúa so yínón ínén te hã, lé o ɲúhũso te mí ɲi-cúa. O hãa á yí ko ò o pí mín baa día ká a lén.

¹¹ Ká a hĩa wà, ò o ɓèn mún yí bíní vaa ya. Tàá ká a wi ò o bíní ya, ò o véení hã bioní lè mín baa, à ɓa ya mín. Lé mu ó o baa mún yí ko ò o ɲa mín hãa.

¹² Hã ɲi-cúa na á ì ɓèn ò fɛɛ bïo kà wán á à na bĩa ká yi, hón yínón o ɲúhũso te hã, lé ínén te ì ɲi-cúa. Ká a baa là a hãa yan mín, ó o baa hĩa wó a kèrètɛ, à ɓàn hãa na yínón kèrètɛ á tà le mí ì kɛɛní làa wo, á ɓàn baa yí ko ò o ɲa a.

¹³ Lé làa bũn síi, ká a hãa là a baa yan mín, ó o hãa hĩa wó a kèrètɛ, à ɓàn baa na yínón kèrètɛ á yí pá a, á ɓàn hãa yí ko ò o lén día mín baa.

¹⁴ I wee bïo kà síi lé bïo ó o baa na ðìn yínón o kèrètɛ á bïo sã le Dónbeení yi ɓàn hãa na lé o kèrètɛ bïo yi. Mu mún lée dà-kéní là a hãa na yínón o kèrètɛ. Wón mún bïo sã le Dónbeení yi ɓàn baa na lé o kèrètɛ bïo yi. Mu lá yí ka kà, á ɓa zàwa bïo máa sí le Dónbeení yi. Ɛɛ ká ɓa bïo sã le yi.

¹⁵ Ɛɛ ká yĩa màhá yínón o kèrètɛ hĩa wi ò o fáa mu yaamu à yĩa lé o kèrètɛ día le o fáa. Ká mu wó kà, se yĩa lé o kèrètɛ wi mítén. Le Dónbeení von mia à mi kɛɛní mín wán làa hээрà.

¹⁶ ɲún-sí, á minén hãawa na lé ɓa kèrètɛwa á le Dónbeení dà à ðìn wán á à kánínaa mí barání na yínón ɓa kèrètɛwa. Tàá minén báawa na lé ɓa

kèrètíɛwa á le Dónbeenĩ dà à ðĩn wán á à kânínáa mí hánání na yínɔn ɓa kèrètíɛwa.

Mi día miten làa ɓio mi fù karáa

17 Ká ɓio á ï ɓía nɔn mia kà níi ló, á ɓio ó o Nùhúso wó á mi ñĩ-kéní kéní ɓio karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia, lé ɓún à mi pá día lè miten. ɓún lé ɓio á ï wee kàrán lè ɓa kèrètíɛwa kuio há làa ɓúenɔúen yi.

18 O ɓúí lá *kúio á le Dónbeenĩ vonnáa wo, à ɓànsɔ yí sà mu. Tàá yía le Dónbeenĩ von ò o ðĩn yí kúio à wón mún yí kúii míten.

19 Ho *kúiiró lè ho yí kúiiró ɓio ñúhú mia. ɓio ɓio ñúhú wi lé à wé bè le Dónbeenĩ ɓio na le bò henía yi.

20 Mi ñĩ-kéní kéní día miten làa ɓio mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia.

21 Yía lá lée wobá-ñii á le Dónbeenĩ vonnáa wo, ò o yí yáa mí yilera ɓún ɓio yi. Ɛɛ ká ɓio á ɓànsɔ á à kèrnáa míten níi khíi nɔn wo yi, ò o wáa bè ɓún bàhó yi.

22 O wobá-ñii na ó o Nùhúso von ó o ɓio sã a yi, wón wáa wi míten o páaníló là a Nùhúso ɓio yi. Lé làa ɓún síi ó o nùpue na ó o *Krista von ká a wi míten wón ɓèn lé o Křista wobá-ñii.

23 Le Dónbeenĩ yá mia ho yà-nòn heɓúee yi, á mi wáa yí día le ɓa nùpua wé mia lè mí wobáaní.

24 Wàn zàwa lè wàn hínni, ɓio mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia lé ɓún à mi día lè miten le Dónbeenĩ yahó.

Ɓia ðĩn yí yan ɓio

25 Ká ɓia ðĩn yí yan hùúu, bán ɓio na à ï ɓio ɓa ðání yi na le o Nùhúso ɓio na ó o bò henía ɓún mia. Ɛɛ ká ɓio á ï lé o nùpue na á ɓa dà a dé mí sía yi mu

sãamu na le Dónbeenĩ wó làa mi bïo yi, á ï ì zéení 6a.

²⁶ Le lònbee na ho zuia kà bïo yi á bïo kà lé bïo á ï wee leéka: Mu se à 6a díá mítén làa bïo 6a bïo karáa.

²⁷ Yïa bò mu fûaamu à wón wãa yí cà bïo o ò 6úe làa bũ. Ká yïa 6èn dĩn yí bò mu, à wón wãa díá.

²⁸ Ká yïa màhã pá yan, se mu yínɔ́n bè-kohó. O hĩnzoró na bàn fûaalè wi ká a yan, se mu yínɔ́n bè-kohó. Ká bïa yanka bán wi le lònbee yi ho dĩmíjána yi. A le dén lònbee so á ï yí wi à le yí 6arén.

²⁹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo kà lé bïo á ï wi à ï bío na mia. Ho pãahũ na ká á yí túee. A wãa lá bïo kà jii wán, le bïa yan à wé le 6a yí yan.

³⁰ Le bïa wee wá à wé le 6a yí máa wá. Le bïa wee zãmaka à wé le 6a yí máa zãmaka. Le bïa wee yà mu bïo à yí dé mí sĩa bïo 6a yà yi.

³¹ A bïa ho dĩmíjána bïo simu zon, à ho dĩmíjána bïo wé lòn bè-kãamáa cón. Lé bïo á ho dĩmíjána làa bïo mí mɔn làa ho á máa mía ká ho ò vé.

³² Mi lá wi miten, á yilera yí máa yáa, se ï wa mu. O báa na yí yan wón wee dé mí sòobéε o Núhũso tonló yi. O wee cà ò o wé bïo sĩa a Núhũso yi.

³³ Ká a báa na yan, wón 6èn yahó sã ho dĩmíjána bïo. O wee cà ò o wé bïo sĩa mín hãa yi.

³⁴ O wãa wi lè hã sãa jɔn. Lé bũn mún lé o hãa na yí yan tàa o hĩnzoró na bàn fûaalè wi. Ba wee dé mí sòobéε o Núhũso tonló yi. Ba wee cà à 6a bïo búenbúen sĩa a Núhũso yi. Ká yïa yan wón yahó sã ho dĩmíjána bïo. O wee cà ò o wé bïo sĩa mín báa yi.

³⁵ I wee bío kà sii lé mi séenii bïo yi, ká ï yí máa kíkã mia. Ká ï màhã wi à bïo ko lè ho wéró bũn lé

bïo à mi wé, à na miten búenbúen o Núhũso tonló yi á yí titika.

³⁶ Ká a yàronza búí wee leéka le ká mí yí yan mín fūaalè se mi wó khon làa wo, ká a zū le mí yí dà mí sīi máa hĩ hùúu, ò o wee leéka le mí ko à mí ya mín, se bũn yínɔ́n bè-kohó. A 6a ya mín.

³⁷ Εε ká a yàronza búí màhã lon mu míten le mí máa ya mín fūaalè, á zū le mí dà à hĩ mí sīi, ká mu ló arén míten yi binbirĩ, ò o búí yí kíkãa wo yi, se o wó se.

³⁸ Bïo wi bín lé bïo kà: O yàronza na fó mín fūaalè á yan á wó se. Εε ká yĩa le mí máa ya, wón bèn bïo sã sūaaní.

³⁹ O hã là a báa na mu yaamu cɛéra á yí dà máa fáa mín yi ká yínɔ́n o báa húrun. Ká 6àn báa húrun, se o wi míten, á dà a ya a báa na ó o sīi vá yi. Ká a báa mu màhã ko ò o wé o kèrɛt̃ɛ.

⁴⁰ Εε ká a màhã kará yí yan, se o bïo á à wíoka à wé se. Bũn lé bïo á ínén wee leéka. Á ĩ mún zū le le Dónbeenĩ Hácírĩ wi làa mi.

8

Le muinĩ taa bïo

¹ Hã làa na kà wán, á wa 6èn n loń ho tũaró na sã 6a bùaa na yan lè le muinĩ taa bïo. Mi wee bïo le wa búenbúen lé 6a bè-zũnlowà, bũn bon. Bũn bïo zũnłó so lé bïo wee na ò o nùpue 6ũaanínáa míten. Εε ká le waminĩ dén wee wé à wa siadéro va lè ho yahó.

² Yĩa wee leéka le mí lé o bè-zũnło wón 6ànso ðĩn yí zū mu làa bïo ó o ko ó o zũnńáa mu.

³ Εε ká yĩa wa le Dónbeenĩ wón le Dónbeenĩ zū le o bïo sã mí yi.

⁴ Awa! Ba bùaa na ɓa yan lè le muini hã wònna wán taa làró dǎní yi, á ɓio kà lé ɓio á ĩ ɓío: Wa ɓúenɓúen zū le mu ɓiowa na ɓa nùpua wee lá lòn dofiina ho dímíjá yi á ɓio ɓúhũ mía. Warén zū le le Dónbeenĩ lée dà-kéní mí dòn.

⁵ Hã pànká-beera na yí máa mi, á ɓa nùpua ɓúí wee ve làa dofiina tàá ɓúnása, á boo. Hàrí ká hǎn pànká-beera so wi ho wáayi lè ho tá wán,

⁶ se warén bán zū le le Dónbeenĩ lée dà-kéní mí dòn. Dén lé dǎo lé wa Maá na léra mu ɓio ɓúenɓúen. Lé lerén mún léra wɛn á wa ɓio sí le yi. Wa mún zū le o Nùhũso lée nĩ-kéní mí dòn. Wón lé o Yeesu *Krista, yíá nɔn á mu ɓio ɓúenɓúen wiráa. Lé orén mún nɔn á wa à yíráa le mukǎnĩ binbirĩ.

⁷ Warén zū le mu ɓiowa na ɓa nùpua wee lá lòn dofiina ɓio ɓúhũ mía. Ɛɛ ká ɓa kèrètíɛwa ɓúenɓúen màhá dǎn yí yú ɓún ɓio zúnló so. Ba ɓúí na sòobáa dó mí sɪa hã wònna hǎló yi á hàrí lòn zuia ká ɓa wee là le muini taa, à kɛn le ɓa níní pá wi hã wònna hǎló yi. A ɓio ɓa lé ɓa nùpua na pànkáwá mía le Dónbeenĩ ɓio dǎní yi, ká ɓa wee là hã taa mu, à ɓa leéka le mí wó khon.

⁸ Mu yínɔn dǎnló lé hĩa wee wé à wa ɓio wé sí le Dónbeenĩ yi. Wa dú ho loo, á ɓio ɓúí máa bè wa ɓio wán. Wa mún yí dú ho loo, á ɓio ɓúí máa fá wa ɓio ɓii.

⁹ Minén bán zū le mi dà ho dǎnló ɓúenɓúen wé è dí. Ɛɛ ká mi màhá le mi yiwa. Nún-sí, á yíá pànká tà mía le Dónbeenĩ ɓio dǎní yi á dà a va a ví ɓio minén wee wé ɓio yi.

¹⁰ Ká yíá pànká mía le Dónbeenĩ ɓio dǎní yi á mɔn ũnén na zū mu ɓio à ũ kará hã wònna zii á wee là le muini taa, ó o so mún máa yí hã làró sí-heɓúee

le?

¹¹ Bún ká yíà pànká mía le Dónbeenì bïo dǎní yi, wón na ó o Krista húrun bïo yi, á hía ví ùnén bïo zǔnló bïo yi.

¹² Hen ká mi wee wé khe lè mɪn zàwa lè mɪn hɪnni na pànkáwá mía le Dónbeenì bïo dǎní yi ká sii, se lé o Krista mí bæere á mi wee wé kheráa.

¹³ Lé bǔn nɔn, ká í bè-dínii búí dà à vɪnì wàn za tàá wàn hɪnló, á í máa bɪnì máa là taa huúu, bèra a na à 6a hía yí ví ìnén bïo yi.

9

Bïo ó o Poole bia mi tonkaa tonló dǎní yi

¹ Ìnén so yínɔ́n nùpue na wi ìten le? Í so yínɔ́n o Yeesu tonkaro búí le? Ìnén í bæere á mɔn wa Núhúso Yeesu. Minén so yínɔ́n ho cǔnú na ló í tonló na á í sá a Núhúso bïo yi le?

² Ba búí dà a pí á máa zǔn le ìnén mún lé o Yeesu tonkaro. Ká minén bán zǔ le í lé orén. Lé bïo mi páaníló là a Núhúso á wee zéení le í lé orén tonkaro bïo bon.

³ Bïo ká lé bïo á í wee bío na bia wee yáa í yèni yi à búeráa 6a júhú.

⁴ Wa so lá yí ko làa bè-dínii tàá bè-ɲunii bïo wa wee sá a *Krista tonló bïo yi le?

⁵ Warén lé wa nǐ-kéní kéní so lá yí ko à wa ya a hía na lé o kèrètɛ ò o wé bè làa wɛn wa tonló mu sáró yi, làa bïo ó o Núhúso 6àn zàwa, là a Piere là a Yeesu tonkarowà na ká wee wéráa mu le?

⁶ Tàá ìnén là a Baanabaasi wa dòn lé wɛn so ko wa wé sá à bè yi yíráa wa nii dǐnló le?

⁷ Dásí nǐi na á à lén mí nǐi yi á à wéráa mu dásímu wón mía. A nùpue na á à fá le vɪndèè ká a

máa wé è dí le bia wón mía. O o nòn-pa na yí máa ju ba nàwa na ó o wee pa yoomu wón mún mía.

⁸ Bïo á ï wee bío kà yínóni ba nùpua bío na ba wee wé mí dòn á ï mən mu yi. Le Dónbeenĩ lándá na ó o *Moyiize túara yi á mu pá ka kà.

⁹ Bïo kà lé bío túara ho lándá mu yi: «O nàa na ba wee sáráa ho dínló láró pãahú á ba yí ko ba hè lè ho dínló láró.»* Bïo le Dónbeenĩ bíá kà síi so wee zéeni le lé ba nàwa bío here le yi le?

¹⁰ Mu so yínóni warén bío yi á le bíaráa kà síi le? Ká wεεε. Mu lé warén bío yi á le bíoni mu túararáa. Yia ba lá ó o wee và ko ò o dé mí síi bío ó o khíi yí bío yi. Yia ba lá ó o wee vūaa ho dínló ko ò o dé mí síi bío o ò yí bío yi.

¹¹ Le Dónbeenĩ bín-tente na wa zéeni láa mia á ka lòn bío na wa dù. Ká mi lá wee na mi níi bío wεn, se mu léé bío na so po wεn le?

¹² Ká mi wee na mu ba búii yi, á warén so yí ko làa bú yí po bán le? Εε ká warén bán yí wi à wa bío le mi ko à mi wé na mi níi bío wεn. Wa yí wi à bío búii cínú à bũmaka a *Krista bín-tente bueró. Lé bũn bío yi á wa díaráa á mu bío búenbũen wee kúu wεn.

¹³ Mi so yí zũ le bíá wee sá ho tonló le *Dónbeenĩ zĩ-beeni yi á bè-dínií wee lé bío ba nùpua wee wé lè mu hámu yi bĩn le? A bíá wee fūaa ba bùaa le muini yεeni bán mún wee yí bío sã ba yi.

¹⁴ Lé làa bũn síi ó o Núhũso mún bóráa mu henía le yia wee bue le Dónbeenĩ bín-tente á jii dínló wé è lé ho tonló mu yi.

¹⁵ Bïo á ï lá wi làa mia, á bío ko làa mi, á ï yí le mi na hàrí dèε miĩ. A bío á ï wee túa kà síi, mún yí

* 9:9 Mi loĩ Lándá zéeniłó vūahú (Deutéronome) 25.4

máa zéení le í le mi wé mu na mií. Bũn yi ká í yàá lá húrun se mu s̄aání. Dén sí-wɛɛ so na wi mií á nùpue yí dà máa hè yi.

¹⁶ Í yí ko à ï khòní ìten le Dónbeenĩ bín-tente bueró b̄io yi. Mu yàá lée b̄io na á ï ko à ï wé konloon. Ká í le í máa bue le bín-tente mu, à wàn d̄ɛɛ suaa mi.

¹⁷ Mu lá lé ìnén ìten dó ìten ho tonló mu yi, se í lá le ɓa wé s̄aání mií. Ɛɛ ká ho lé d̄ɛɛ na á ï ko à ï s̄a konloon, á ï máa p̄í ho s̄aró.

¹⁸ Ká í s̄aání lé le sí-wɛɛ na í wee yí le bín-tente na á ï wee bue làa k̄amáa b̄io yi ká í yí máa fé b̄io ko làa mi.

¹⁹ Mu bon, ìnén lée nùpue na wi ìten, á yínɔ́í wobá-n̄i. Ɛɛ ká í màhá wó ìten lè ɓa nùpua ɓúenɓúen wobá-n̄i, bèra a na à ï yíráa ɓa boomuso à ɓa tà a Krista b̄io.

²⁰ Hen ká í wi làa b̄ia lé ɓa *zúifùwa, à ï wé ìten làa zúifù, bèra a na à ï yí bán à ɓa tà a Krista b̄io. O M̄oyiize làndá á ìnén m̄ia yi. Ɛɛ ká í wi làa b̄ia wi ho yi, à ï ɓua ìten lè ɓa b̄io síi, ká í j̄n̄n̄ m̄ia ho làndá mu yi, bèra a na à ï yí bán à ɓa tà a Krista b̄io.

²¹ Ká í mún wi làa b̄ia yí zū d̄ɛɛ o M̄oyiize làndá b̄io d̄ání yi, à ï ɓua ìten lè ɓa b̄io síi bèra a na à ï yí bán à ɓa tà a Krista b̄io. Bũn yí máa zéení le le Dónbeenĩ làndá b̄io yí ciran mi. Í wee bè o Krista làndá yi.

²² Hen ká í wi làa b̄ia p̄ankáwá m̄ia le Dónbeenĩ b̄io d̄ání yi, à ï mún wé lòn nùpue na p̄anká m̄ia, bèra a na à ï yí bán á ɓa tà a Krista b̄io. Lé làa bũn á ï wee wé à zoráa ɓa nùpua le mí síiwà t̄iahú à yíráa ɓa n̄i-dòndáa ɓúí à k̄ání konloon.

²³ Bũn ɓúenɓúen á ï wee wé bèra a na à le Dónbeenĩ bín-tente à b̄enb̄én, à ìnén níi mún k̄eń

mu bè-tentewà na le bín-tente mu wee zéení yi.

²⁴ Mi zũ le bĩa wee lùwí kɦíika mín búenbúen ó o nĩ-kéní na kɦíina bĩa ká lé yĩ ɓa wee wé na mu bĩo yi. Minén mún hení mi lò làa bĩa wee lùwí kɦíika mín bĩo síi bèra a na à mi yí mu bĩo.

²⁵ Bĩa wee wé hã penkaa jínkaa búenbúen á wee wé mání mí sãnia lè le lònbee à càráa mu bĩo. Ká mu bĩo mu màhã dà wee yáa. Ká warén bán wee mání wa sãnia lè le lònbee à càráa mu bĩo na yí dà máa yáa.

²⁶ Lé bũn nɔn á ínén yí máa wé lòn nùpue na wee lùwí concon. I mún yí máa wé lòn nùpue na wee núaa concon.

²⁷ I wee kíká íten yi làa sòobéε á wee mání í sãnia lè le lònbee bèra a na ká í kɦii buera le Dónbeenĩ bín-tente vó à le Dónbeenĩ yí pí mi día.

10

Mi día hã wànnna háló

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, í wi à mi bĩnĩ leéka mi yiwa bĩo yánkaa wó wán pãahũ na á wàn ɓúaawa bò a *Mɔyiize yi. Le dùndúure yánkaa pon ɓa búenbúen yi. A ɓa búenbúen mún kãa ho muhũ yi.*

² Ba búenbúen ka lè ɓa yú ho *bátéèmu lè dùndúure lè ho muhũ yi, à ɓa là a Mɔyiize wé dà-kéní.

³ Ba búenbúen dú ho dínlò dà-kéní na ló le Dónbeenĩ cǎn.

⁴ A ɓa búenbúen mún jũn mu jũmu dà-kéní na ló le Dónbeenĩ cǎn. Bũn jũmu so ló ho lɛhó na le

* **10:1** Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 13.21-22; 14.22-29

Dónbeenĩ n̄n ɓa yi. Ho l̄εhó mu lé o *Krista na bò làa ba.†

⁵ Εε ká ɓa boomuso màhã pá ɓiò yí wó s̄ina le Dónbeenĩ yi, á ɓa húrun ho tá henĩ yi.

⁶ Bũn ɓiowa so ɓúenɓúen lée ɓiò na wee zéenĩ w̄en, à wa s̄ia yí vá mu ɓiò na yí se yi, làa ɓiò á ɓarén wóráa mu.

⁷ Mi yí dé mi s̄ia hã w̄onna yi làa ɓiò á ɓarén ɓúi wóráa ɓiò sii. Mu túara le Dónbeenĩ ɓionĩ v̄uahũ yi ká s̄ii: «Mu n̄ipomu lée kará à ɓa dú á n̄un, à ɓa h̄in̄on wee wé hã kàakó-wárá.»‡

⁸ Mi yí wa dé waten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwwà yi làa ɓiò ɓarén ɓúi wóráa mu ɓiò s̄ii, á ɓa n̄upua muaaseé ɓóni làa muaaseé t̄in á húrunnãa le wizon-kéní.§

⁹ Mi yí wa kh̄ūaa o Krista n̄ii yi làa ɓiò á ɓarén ɓúi wóráa mu á ɓa háwá hàararãa ɓa ɓó.

¹⁰ Mi yí ɓiò le le Dónbeenĩ yí wó yí se làa mia, làa ɓiò á ɓarén ɓúi wóráa mu, á le Dónbeenĩ wáayi tonkaro ɓueé ɓórãa ɓa.

¹¹ Bũn ɓiowa so ɓúenɓúen wó, à zéenínãa w̄en. Mu túara le Dónbeenĩ ɓionĩ v̄uahũ yi à f̄en n̄inãa warén na wi ho d̄im̄ijá véro p̄onna yi zen wán.

¹² Lé bũn n̄n ká ȳia wee leéka le mí p̄anká wi le Dónbeenĩ ɓiò yi, à ɓanso pa mít̄en ɓiò, ò o h̄ia yí lé lùwá.

¹³ Ho s̄unló na wee yí mia á mún wee yí ɓa n̄upua na ká. Le Dónbeenĩ na ɓía mu ɓiò à le máa yèrémá mí n̄ii, á máa díá á ho s̄unló máa yí mia máa dà mi p̄anká wán. Ho s̄unló p̄ahũ á le Dónbeenĩ á à wé

† **10:4** Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 16.4-35; Miló v̄uahũ (Nombres) 20.8-11 ‡ **10:7** Mi loĩ Léró v̄uahũ (Exode) 32.6 § **10:8** Mi loĩ Miló v̄uahũ (Nombres) 25.1-9

á mi ì zūn le ho ò khíí. Lé bǔn ò na ká mi ì dàní mi yiwa á à òn ho bǐo yi.

14 Wàn bǔnlowà na á ĩ wa làa sòobéé, bǔn bǐowa so búenbúen bǐo yi á mi pa miten hã wǔnna háló yi.

15 I wee bío ká sǐi làa mia lé bǐo á ìnén cǔn á mi ka lòn nùpua na yǐo tǔn. Minén mi beere wáa loń bǐo á ĩ bía ká mu bon, tàá mu yí bon.

16 Hen ká wa lá ho bǎrákà déró òuníi dèe òuan à wa dó le Dónbeení bǎrákà à wa òun làa de, à mu so máa páaní wɛn là a Krista cǎní le? A ho búurú na wa wee cǛeka ká wa wee là ho, à ho so máa páaní wɛn là a Krista sǎnía le?

17 A bǐo ho búurú lé ho dà-kéní, á wa lè wa booró mí cúee, ká wa lé hã sǎnía dà-kéní ho búurú mu na wa wee sanká bǐo yi.

18 Mi loń o *Isirayɛele nǐpomu lon, bǐa wee là 6a bùaa na 6a fúaaana le muiní yɛníi na bǐo sǎ le Dónbeení yi wán bán búenbúen páanía lè le Dónbeení.

19 Bǔn so wee zéeni le o yǐa na 6a fǎ ho wǎahú wán, lè ho wǎahú mí beere á bǐo òúhú wi le? Bùéé.

20 I wi à ĩ bío le 6a bùaa na 6a yan lè le muiní hã wǔnna wán lé hã pánká sǔmáa òansowà na á nùpue yí dà máa mi á mu wó nɔn yi, ká mu yí nɔn Dónbeení yi. A bǐo á ìnén màhǎ yí wi à minén lè hã pánká-sǔmáa òansowà mu à páaní bǐo búí yi.

21 O Núhúso òuníi dèe á mi yí dà máa òunáa á máa bǐní máa khíi òu lè hã pánká-sǔmáa òansowà òuníi dèe. Mi mún yí dà máa dí o Núhúso dǐnló á máa bǐní máa vaá dí hã pánká sǔmáa òansowà dǐnló.

22 Tàá wa wi à wa wé ò o Nùhùso s̄i c̄i wen wa wára b̄io yi le? Wa so wee leéka le wa pànká wi po a Nùhùso mu le?

Mi le mi bè-wénia à dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi

23 Ba ɓúí wi mi t̄fah̄ú á wee b̄io le mu b̄io ɓúenɓúen dà wee wé. Mu bon. Εε ká b̄io ɓúenɓúen yínɔ́n̄ b̄io na se. B̄io ɓúenɓúen dà wee wé, εε ká mu ɓúenɓúen yí máa wé à ɓa kèrèt̄εwa kuure va lè mí yahó.

24 Mi n̄-kéní kéní yí ko à mi leéka mi kùrú b̄io mí dòn. Mi mún ko à mi leéka b̄io mi ì wé ká mu ù séení m̄n zàwa na ká.

25 Mu b̄io ɓúenɓúen na wee yèè ho yàwá yi á mi dà à yà á à dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera á d̄n̄ t̄ua miten yi le mu ló wen,

26 lé b̄io á b̄io kà lé b̄io túara: «Ho tá làa b̄io wi ho yi ɓúenɓúen á b̄io s̄a a Nùhùso yi.»*

27 Hen ká ȳia yínɔ́n̄ o kèrèt̄ε á von mia lè ho d̄n̄ló mí z̄i, ká mi tà van, à b̄io ɓa à na mia ɓúenɓúen à mi dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera à t̄ua miten yi làa hen na mu ló yi.

28-29 Ká a ɓúí màh̄á b̄ia le h̄a taa na kà lé ɓa bùaa na ɓa yan lè le muin̄ taa, à mi yí là h̄a. Hàrí ká minén yilera yí lùnkaa mu b̄io yi, à mi pá yí là h̄a ȳia b̄ia mu n̄n̄ mia b̄io yi, à lùnkaraa wón yilera.

B̄io á ínén wee wé ká ì ponĩ séra, á so lá ko à mu lùnka a ɓúí yilera le?

30 Ho d̄n̄ló na á ì d̄ó le Dónbeenĩ b̄arákà à ì dú, á ɓa à yáa ì yèni b̄io yi lée webio? Ì so yí d̄ó le Dónbeenĩ b̄arákà yí d̄úráa ho le?

* **10:26** Mi lorí Lení v̄uah̄ú (Psaumes) 24.1

31 Lé bǔn nɔn ká mi wé wee dí, ká mi wee ɲu, tàá ká mi wé wee wé bǐo lée bǐo, à mi wé mu, à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

32 Bia wee vǐnǐ ɓa *zúifùwa, tàá bǐa yínɔn zúifùwa, tàá mǐn zàwa lè mǐn hínni kèrètíewa na ká, á minén yí dé miten yi.

33 Lé ká síi á ĩ wi à ĩ wérása. ĩ wi à ĩ bǐo ɓúenɓúen wé sí bǐa ká yi. ĩ yí máa cà ĩ kùrú bǐo. Bǐo á ĩ ì wé á ɓa cèrèè á à kǎnínása lé bǔn á ĩ wee bánbá yi.

11

1 Bǐo á ĩ wee wé á mi wé bè yi, làa bǐo á ĩnén wee bèrása bǐo ó o Krista wó yi.

Bǐo mi ko mi ɓua lè miten ho kúeemínwánló yi

2 ĩ yáá ɓèntǐn wee tɛɛnǐ mia, mi fobúá, lé bǐo á bǐo á ĩ wó nɔn mia á mi wee leeka bǐo féɛɛ, á wa kèrètíewa kàránló na á ĩ yú á kàránna làa mia á mi mún wee bè yi.

3 Ɛɛ ká ĩ màhǎ pá wi à mi zǔn bǐo ká yara: O báa ɲúhúso lé o *Krista, ó o háa ɲúhúso lé o báa, ó o Krista ɲúhúso lé le Dónbeenĩ.

4 Awa. Ká a báa ɓúí wee fio, tàá o wee féɛ le Dónbeenĩ ɲi-cúá ò o pon mí ɲúhú yi, se o wee zùan o Krista na lé o ɲúhú yi.

5 Ká a háa ɓúí ɓèn wee fio tàá o wee féɛ le Dónbeenĩ ɲi-cúá lè ɓa nùpua ò o yí pon mí ɲúhú yi se o wee zùan o báa na lé o ɲúhú yi, se o ka lòn háa na ɲúhú ɔɛra.*

6 Ká a háa ɓúí yí máa pe mí ɲúhú yi se o wáa dà a khè ho. Mu ɓúenɓúen lé dà-kéní. Ká ho ɲúhú

* 11:5 Mu pàahú, ká a háa ɔɛra mí ɲúhú se o dó há nìyio mítén yi.

khèró tàá ho lɛéró á lé hã n̄iyio o hãa c̄s̄n, ò o wãa wé pe ho yi.

⁷ O báa yí ko ò o pe mí j̄úh̄ú yi, lé b̄io ó o 6onmín lè le Dónbeen̄i, le Dónbeen̄i cùkú wee mi a yi. Eε ká a hãa ko ò o pe mí j̄úh̄ú yi, lé b̄io ó o báa cùkú wee mi a yi.

⁸ Ho lée t̄úúá, le Dónbeen̄i yí léra a hãa b̄io 6úú á yí wó là a báa. O báa b̄io 6úú lé b̄io le léra á wó là a hãa.

⁹ O báa yí léra a hãa b̄io yi. O hãa lé ȳia léra a báa b̄io yi.

¹⁰ Lé b̄un n̄on le Dónbeen̄i wáayi tonkarowà b̄io yi, ó o hãa na wee f̄io tàá o wee f̄ε le Dónbeen̄i j̄i-cúá á ko ò o pe mí j̄úh̄ú yi à zééníáa ho p̄ánká na o yú b̄io.

¹¹ Eε ká wa p̄áaníló là a N̄úh̄úso b̄io yi, ó o hãa yí dà máa k̄é̄n ká a báa níí ló, ó o báa mún yí dà máa k̄é̄n ká a hãa níí ló.

¹² Mu bon, o hãa ló a báa yi, ó o báa 6̄èn wee te o hãa yi, ká 6a mí n̄uwã j̄un màh̄á lé le Dónbeen̄i léra 6a.

¹³ Min̄én mi b̄εere wãa loñ mu sese. Mu so lée b̄io na se ò o hãa hén mí j̄úh̄ú yi díá ká a wee f̄io le?

¹⁴ Ba n̄upua z̄ú le ká a báa j̄ún-v̄ání á túeeka, se mu lé hã n̄iyio o wán.

¹⁵ Eε ká a hãa c̄s̄n á le j̄ún-v̄ání na túeeka so yín̄ón cùkú b̄io le? O hãa j̄ún-v̄ání le Dónbeen̄i n̄on wo yi, à le wé le nín-kéní na pon o j̄úh̄ú yi.

¹⁶ Ká a 6úú wí ò o pá b̄íní wãaní b̄io á ï b̄ía, à 6ànso z̄ún le lé b̄un á war̄én lè 6a k̄èrèt̄iεwa kuio búenb̄úen wee wé.

O N̄úh̄úso d̄inló d̄áni yi

17 Bìo á mu lé le zéeni tũíawà á wa wi yi, á b̃io búu wi b̃ín á ì yí dà máa khòní mia b̃io yi. Mu lé b̃io á mi kúeemínwánlò yí máa wé à mi va lè ho yahó. Ho yàá wee lén mia lè mi m̃ón.

18 B̃io á ì ì cí wán lé b̃io kà: I ɲá à ɓa le ká mi san san kúaa mín wán, à mi wé c̃ũii mín. Mu ka lè mu bon.

19 Mu bon, ho sankamínlò ko ho wé mí t̃lahũ, à b̃ia lé ɓa kèrèt̃ɛwa binbir̃i b̃io dàñ z̃ũrnáa.

20 Lé b̃ũn te b̃io ká mi kúaa mín wán, á ɓa yí dà máa bío le lé o ɲúhũso d̃ĩnló á mi wee dí.

21 Mu bon, mi ñi-kéní kéní d̃ĩnló na mi wee ɓua ɓuennáa lé h̃ĩa mi wee wé bánbá dí. B̃ũn lé b̃io wee na à ɓa búu le h̃ĩni ɓúe, ká ɓa búu ɲun sù wee khée.

22 Mi z̃ĩní so m̃ía á mi máa wé è dí ká mi ì ɲu yi le? Tàá lé ɓa kèrèt̃ɛwa kuure á mi wi mi z̃uàñ yi, à dé h̃ã ñiyio b̃ia khon yi le? Lée webio á mi yàá w̃aa le ì bío na mia? Mi wi à ì pá dé mí fobúaa le? Ɛɛ ká ɓùeé. I ɓènt̃ĩn yí dà máa dé mi fobúaa mu b̃io yi.

23 Awa, ho kàránlò na ló a ɲúhũso c̃ón na á ìnén yú á ɓèn yèrèmáa ñon mia lé h̃ĩa kà: Ho t̃ĩnàahũ na ɓa à dé o ɲúhũso Yeesu á à na, ó o lá ho búurú,

24 á dó le Dónbeeñi b̃arákà ò o c̃èɛkaa ho ò o b̃ia: «H̃ia lé ì s̃ãnía na á ì ñon mi b̃io yi. Mi wé wé mu, à leékaráa ì b̃io.»

25 Lé làa b̃ũn b̃io síi, ká ɓa dú vó, ó o ɓèn lá le ɲuuñii d̃èe na ho *d̃iṽén wi yi ò o b̃ia: «B̃io kà lé le páañii finle na le Dónbeeñi bò lè ì c̃ãni. P̃ãahũ lée p̃ãahũ ká mi wé wee ɲu mu, à mi wé mu à leékaráa ì b̃io.»

26 Awa, á p̃ãahũ lée p̃ãahũ na mi wé là ho búurú mu, á ɲun mu b̃io mu, se lé o ɲúhũso húmú á mi wee zéeni b̃io. Mi wé wé mu, fúaa ká a kh̃ii b̃ĩnía ɓuara.

27 Lé bɪn nɔn ká nɔpue léé nɔpue wé là a Nùhúso búurú mu, á nɔn o bɔ mu làa bɔ mu yí koráa, se bɔnso wó khon, lé bɔ ó o zuaína a Nùhúso sánia là a cāni yi.

28 Nɔpue na wé le mí ì là ho búurú mu, á à nɔ mu bɔ mu, à bɔnso cén loń mítén sese à bè yi wéráa mu.

29 Mu bon. Yia wee là ho búurú mu, á wee nɔ mu bɔ mu ò o yí máa kɔnbi o Nùhúso sánia, se bɔnso wee síini mí nùhú.

30 Lé bɪn te mu á mi tɪahú á ba cèrèè lé ba vánvárowà, ba cèrèè pànkáwá mía, á ba búí húrun.

31 Ká wa lá wee fèn loń waten sese, se le Dónbeenĩ lá máa wé è cíti wɛn.

32 Εε ká a Nùhúso màhǎ wee cíti wɛn, à bé wɛn, bèra a na à wa núná khii yí páani yí sí là ho ðimíjása.

33 Awa, wàn zàwa là wàn hɪnni, mi wé kúaa mín wán o Nùhúso ðinló bɔ yi, à mi yí dí mín núná yi, mi wé pa mín.

34 Ká yia le hɪni wé dà, à bɔnso dí mí zii à bè yi buennáa, bèra a na ká mi wé kúaa mín wán, à le Dónbeenĩ síi yí cí mia. Bɔ ká na mi tùakaa bɔ, bɪn á ì ì díá ká ì khii buara mi cón, á ì bueé zéeni bɪn yara làa mia.

12

Le Dónbeenĩ Háciri bè-hānia

1 Wàn zàwa là wàn hɪnni, hǎ làa na ká wán, á le Dónbeenĩ Háciri bè-wénii na wa wee mi lé bɔ á ì bío ðání yi. Í wi à mi zún mu yara.

² Mi zū le p̄ahũ na mi ðĩn yí zū le Dónbeenĩ, ká mi día miten á hã w̄ɔnna na yí dà máa bío á yú ho p̄anká mi wán.

³ Lé b̄ũn te mu, á ã wi à ã zéení mu làa mia à mi zūn le o n̄upue na wee bío lè le Dónbeenĩ Hácírí p̄anká, wón yí dà máa dánkání Yeesu. A n̄upue mún yí dà máa bío le Yeesu lé o Núhũso ká le Dónbeenĩ Hácírí yí dó mu ɓanso jii yi.

⁴ Mu b̄iowa wéró p̄anká na le Dónbeenĩ Hácírí wee na á síwà boo, ká lé le Hácírí dà-kéní màhã wee na mu.

⁵ O Núhũso tonló á júná boo, ká lé o Núhũso n̄i-kéní á wa wee sá na yi.

⁶ Mu bè-wénia á júná boo, ká lé le Dónbeenĩ dà-kéní lé ðio wee na mu ɓúenɓúen wéró p̄anká ɓa n̄upua ɓúenɓúen yi.

⁷ Le Dónbeenĩ Hácírí wee zéení míten wa n̄i-kéní kéní yí lè mí bè-wénia à séenináa wa ɓúenɓúen.

⁸ Le Dónbeenĩ Hácírí wee wé ò o ɓúí wé bío mu bè-zūnminĩ bióní. O ɓúí wón le Hácírí mu wee wé ò o wé bío mu ɓio zūnló bióní.

⁹ O ɓúí wón le Hácírí mu wee wé à le síidéro na ɓàn síi m̄ia à keń wo yi, ká a ɓúí wón lé ɓa vánvárowà w̄ééro p̄anká á le Hácírí dà-kéní mu wee na a yi.

¹⁰ Le Dónbeenĩ Hácírí wee na mu yéréké b̄iowa wéró p̄anká o ɓúí yi. O ɓúí lé le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ééro p̄anká ó o wee yi. Ká a ɓúí wón ɓèn lé le Dónbeenĩ Hácírí lè hã hácín-kora hueeka lénló mín yi ɓàn p̄anká á n̄on wo yi. O ɓúí le Dónbeenĩ Hácírí mu wee wé ò o wé bío hã bióní na a n̄upue yí zū, ká a ɓúí le Hácírí mu ɓèn wee wé ò o wé j̄í hã bióní mu à t̄ání na ɓa n̄upua yi.

11 Lé le Dónbeení Hácírí dà-kéní mu á wee wé bǔn búenbúen. Lé lerén wee na mu bǐo wéró pánká wa nǐ-kéní kéní yí mǐn júná yí làa bǐo á le sǐi vá yí.

O Krista sǎnia

12 Wa zǔ le hǎ sǎnia lée dà-kéní, ká bǐo cɛ́kaa mǐn yí wó hǎ lé bǐo á boo. Eɛ ká bǔn màhǎ yí hò bǐo mu páania lé hǎ sǎnia dà-kéní. Wa páaníló là a *Krista bǐo mún ka kà sǐi.

13 Wa búenbúen zǐira le Hácírí dà-kéní yí á wóráa hǎ sǎnia dà-kéní. Wa wé *zúifùwa loo, à wa yí wé zúifùwa loo, à wa wé wobá-nǐi, tàá nùpua na wi mǐten, se lé le Hácírí dà-kéní mu á wa búenbúen yú.

14 O nùpue sǎnia yínɔ́n bǐo dà-kéní mí dòn á wó làa hǎ, mu boo.

15 Ká le zeñ lá bía le bǐo mǐnén yínɔ́n le níi, á mí wǎa yínɔ́n hǎ sǎnia bǐo búii, se bǔn pá máa hè bǐo le can hǎ sǎnia mu yí.

16 Ká ho jikāahǔ lá le bǐo mǐnén yínɔ́n le yèrɛ, á mí wǎa yínɔ́n hǎ sǎnia bǐo búii, se bǔn pá máa hè bǐo ho can hǎ sǎnia mu yí.

17 O nùpue sǎnia lá lé le yèrɛ mí dòn, á hǎ lá wé è jí mu bǐo kaka? Ká hǎ lá lé ho jikāahǔ mí dòn, á hǎ lá wé è tá mu bǐo sǐii kaka?

18 Mu bon, mu bǐowa dà-kéní kéní na lé o nùpue sǎnia á le Dónbeení cɛ́kaa mǐn yí làa bǐo le sǐi vá yí.

19 Mu lá lée bǐo dà-kéní mí dòn, se hǎ yínɔ́n sǎnia.

20 Bǐo wee cɛ́ka mǐn yí wé hǎ sǎnia bǔn lé bǐo boo, ká hǎ sǎnia hǔn lée dà-kéní.

21 Lé bǔn nɔn á le yèrè yí dà máa bío máa na le níi yi le mí màkóo mía le yi, á ho ɲúhǔ yí dà máa bío le hǎ zení le mí màkóo mía hǎ yi.

22 Hàrí hǎ sǎnía bíowa na ka lè hǎ ɲúhǔ mía sese wa cǎn á wa màkóo yàá pá wi yi.

23 Hǎa bío cùkú mía wa cǎn lé hǎa wa wee pa bío. A hǎa bío bíoró nǐyio wi, hǎn lé hǎa á wa yàá wíokaa wee pa bío.

24 Hǎa cùkú wi màkóo mía bǔn yi. Ká le Dónbeenǐ wíokaa o nùpue sǎnía bíowa à hǎa cùkú mía ò o wé dé ho cùkú yi.

25 Le Dónbeenǐ wó mu kà sii bèra a na à mu bíowa na cɛ́kaa mín yi wó hǎ sǎnía à cùinà yí kɛ́n yi, ká hǎ lè mí dà-kéní kéní wé leéka mín bío.

26 Ká hǎ sǎnía bío ɓúí yú le lònbee, à bío ká léé le yi làa bǔ. Ká hǎ sǎnía bío ɓúí yú ho cùkú, à bío ká léé le sí-wɛɛ yi làa bǔ.

27 Minén mún ka lòn sǎnía dà-kéní na bío sǎ a *Krista yi, á mi le mi nǐ-kéní kéní lé hǎ sǎnía mu bío ɓúí.

28 Lé làa bǔn síi á ɓa kèrètɛwa kuure yi, á le Dónbeenǐ nín-yání wó ɓa ɓúí là a Yeesu tonkarowà. Bǎ sǎ lé le *Dónbeenǐ ɲi-cúa fɛɛrowà, mu tɪn níi lé bǎa wee kàrán le Dónbeenǐ bío lè ɓa nùpua. Bǎ ká lé bǎa yú ho pànká à wéráa mu yéréké bíowa, làa bǎa wee wɛ́ ɓa vǎnvárowà, làa bǎa wee séení ɓa nùpua, làa bǎa dà wee dí ɓa kèrètɛwa yahó, làa bǎa wee bío hǎ bioní na á nùpue yí zǔ.

29 Ba ɓúenɓúen so lé o Yeesu tonkarowà le? Ba ɓúenɓúen so wee fɛɛ le Dónbeenǐ ɲi-cúa le? Ba ɓúenɓúen so wee kàrán le Dónbeenǐ bío lè ɓa nùpua le? Mu so lé ɓa ɓúenɓúen á dà mu yéréké

bɔwa wee wé le?

³⁰ Tàá lé ɓa ɓúenɓúen so wee wɛ́é ɓa vánvárowà le? A lé ɓa ɓúenɓúen so wee bío há bíoní na á nùpue yí zǔ le? A lé ɓa ɓúenɓúen so wee táńí há le? Bùéé.

³¹ Bío le Dónbeení nɔn wéró pánká wɛn, á bío nùhǔ wi po bío ká lé bǔn á mi wé cà lè mi sía ɓúenɓúen. Bǔn bío yi, á ì ì zéení wǎhǔ ɓúí na se po bío ká làa mia.

13

Le waminí bío

¹ Ká ì lá dà wee bío há sí-viò bíoní, lè le Dónbeení wáayi tonkarowà bíoní, ká ì yí wa ɓa nùpua, se ì ka lòn bírínɓoóní na ɓa wee ɓúa, tàá hǎn-dèé ɓúí na ɓa wee vǎaa.

² Ká ì lá dà wee fɛɛ le Dónbeení ɓi-cúa à na ɓa nùpua yi, á zǔ le Dónbeení bío na sà yi, lè mu bío na ká ɓúenɓúen, hàrí ká ì lá dó ì síi le Dónbeení yi á dà wee hóoní há ɓúaa mí lara yi, ká ì yí wa ɓa nùpua, se ì bío nùhǔ mía.

³ Hàrí ká ì lá wee lá ì níi bío à sanká na ɓa nǐ-khenia yi, á dà wee khòn bío á ì tà le lònbee yi bǎa ká bío yi* ká ì yí wa ɓa nùpua, á ì pá máa yí dèé ɓúí mu yi.

⁴ Yía wa ɓa nùpua wón wee wé dàń mí síi hǐ. O wee wé mu tentemu lè ɓa nùpua. O yí máa dí yandee. O yí máa khòn. O yí máa dé mítén.

⁵ O yí máa wé nìyi-wára. O yí máa bàrá mí bío bǎa ká bío yahó. O síi yí máa cǐ fùafùu. Ba wó khon làa wo ó o máa ɓua mu mí yi.

* **13:3** «á ì tà le lònbee yi bǎa ká bío yi» Le Dónbeení bíoní vǎn-kía ɓúí yi, á bío kà lé bío bía: «á nɔn ìten ɓa cǐna.»

⁶ Yíá wa 6a nùpua á sɪi máa wé wa mu bɪo na yí téréna bɪo yi, o sɪi wee wé wa ho tũíá poni bɪo yi.

⁷ Yíá wa 6a nùpua á mu bɪo búenbúen wee wé kúu yi. Mu bɪo búenbúen yi, o wee tà le Dónbeenɪ bɪo, á dé mí sɪi le yi. O wee hɪ mí sɪi mu bɪo búenbúen yi.

⁸ Le waminɪ léé dèe na máa vé máa mi. Le Dónbeenɪ nɪ-cúa fɛɛrowà bɪo á khíi vé. Hã bioní na a nùpue yí zũ á bioró nɪi khíi bàrá. Mu bɪo zũnló á khíi vé.

⁹ Mu bon. Wa bɪo zũnló á nɪi yí sú, á le Dónbeenɪ nɪ-cúa na wa wee fɛɛ á nɪi mún yí máa sí.

¹⁰ Ɛɛ ká mu bɪo na nɪi sú pãahũ khíi dɔn, bɪn ká bɪo nɪi yí sú á à vé.

¹¹ Mí loń, bɪo á ɪ fù lé o háyónza, á ɪ bíoní, lè ɪ yilera, làa bɪo á ɪ zũ lé mu bɪo yara, bɪn búenbúen á mu háyónmu wi yi. Ká bɪo á ɪ yɪo yòó tɔn, á ɪ ló mu háyónmu yi.

¹² Hã làa na kà wán, á bɪo wa wee mi ka sùiyóon. Ɛɛ ká ho pãahũ mu khíi dɔn wa wé è mí mu bɪo búenbúen wéréwéré. Hã làa na kà wán á ɪ Dónbeenɪ zũnló nɪi dɪn yí sú. Ɛɛ ká ho pãahũ mu khíi dɔn, á ɪ zũnló làa de nɪi ì sí, làa bɪo lerén mí bɛɛre zũnáa mi.

¹³ Bɪowa bɪo tɪn wi bɪn á máa vé huúu máa mi. Bɪn lé le waminɪ, lè le sɪidéro le Dónbeenɪ yi làa bɪo wa pan bɪo le Dónbeenɪ dó mí nɪi le mí ì wé. Ká mu mí bɪo tɪn tɪahũ á le waminɪ lé dɪo po bɪo ká.

14

Le Dónbeenɪ Háciri bè-hãnií 6úí bɪo

¹ Awa, á mí wãa bè le waminɪ wõhũ na á ɪ zéenia làa mia, à mu bɪowa wéro pànká na le Dónbeenɪ

Hácírí wee na à mi wé cà lè mi sĩa búenbúen, s̀̀nkú le Dónbeenĩ ȝi-cúa fεεró.

² Yĩa wee bío hã bióní na á nùpue yí zũ, wón yí máa bío lè ɓa nùpua, o wee bío lè le Dónbeenĩ. Nùpue yí máa ȝí bĩo ó o wee bío. Le Dónbeenĩ Hácírí pànká wee wé ò o bío hã bióní na á nùpue yí dà máa zũr.

³ Ká yĩa wee fεε le Dónbeenĩ ȝi-cúa, wón wee bío lè ɓa nùpua. O wee wé à ɓa kèrètɛwa s̀̀idéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó, o wee hení ɓa sĩa, á hĩ hã.

⁴ Yĩa wee bío hã bióní na á nùpue yí zũ, wón wee wé ò orén mí dòn s̀̀idéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó. Ká yĩa wee fεε le Dónbeenĩ ȝi-cúa wee wé á ɓa kèrètɛwa kuure s̀̀idéro va lè mí yahó.

⁵ I wee fan à mi búenbúen wé bío hã bióní na á nùpue yí zũ. εε ká mi màhã wee fεε le Dónbeenĩ ȝi-cúa á mu ù wé s̀̀i miĩ á à poĩ bún. Yĩa wee fεε le Dónbeenĩ ȝi-cúa wón bío c̀̀nú wi po yĩa wee bío hã bióní na á nùpue yí zũ, se o búí ɓèn wee dàrĩ bĩnĩ tãní hã bióní mu à ɓa kèrètɛwa kuure s̀̀idéro le Dónbeenĩ yi va làa yahó.

⁶ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ká ĩ wãa lá ɓueé bía hã bióní na á nùpue yí zũ á nɔn mia mí dòn, á ĩ kɛnló mi c̀̀n c̀̀nú lá à wé ho yén? I yí dà máa séení mia ká mu yínɔn bĩo búí na le Dónbeenĩ zéenia làa mi, tàá mu bĩo zũnló á ĩ zéenia làa mia, tàá le Dónbeenĩ ȝi-cúa á ĩ fεera nɔn mia, tàá kàránlò búí á ĩ nɔn mia.

⁷ Mi loĩ hã s̀̀-ɓúania, ho cãahũ tàá ho coohũ, ká hã ɓúaró yí bò bĩo wán á ɓa à zũr bĩo hã wee bío kaka?

⁸ Lé o yén á à d̃ĩn d̃ĩn á à lá hã hĩa sĩa ká a yí ȝá bío le tĩnɓúaní bía wéréwéré?

⁹ Minén mún bïo ka kà síi. Hen ká mi wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, à nùpue na dà à tǎní hã á mía, á ɓa à wé kaka à jínáa bío mi wee bío? Hã à keń lòn bín-conconwà.

¹⁰ Ho ðímíjǎ yi á hã síiwà boo, ká hã ɓúenɓúen wi lè mún bíoní á síi na ɓàn bíoní kúará mía hón mía.

¹¹ Ká yïa wee bío làa mi á ï hïa yí máa jí bíoní, bún ká ï ka lòn nǐ-hǎni o cǎn, ó orén mún nè keń lòn nǐ-hǎni ïnén cǎn.

¹² Minén mún bïo ka kà síi. Bïo mi wee cà mu bïowa na le Dónbeení Hácírí wee na wéró pànká lè mi sía ɓúenɓúen, á mi cén bánbá à mi cà bío wee wé à ɓa kèrètɛwa kuure síidéro le Dónbeení yi va lè mí yahó.

¹³ Awa, yïa wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ ko ò o fio le Dónbeení yi ò o wé dàń hã tǎní à ɓa nùpua jí.

¹⁴ Hen ká ï wee fio lè hã bíoní na á nùpue yí zũ, á ï hácírí dén á à keń ho fioró wán, ká ï yí máa le ï yi à wéráa ho.

¹⁵ Awa, á lé mu yén á ï ò wé? ï ò fio lè hã bíoní na á nùpue yí zũ lè ï hácírí, ká ï mún pá à le ï yi á à fio lè le bíoní na ɓa nùpua zũ à ɓa jí. ï ò sío hã lení lè hã bíoní na á nùpue yí zũ lè ï hácírí, ká ï mún pá à le ï yi á à sío lè le bíoní na ɓa nùpua zũ à ɓa nùpua jí.

¹⁶ Ká wa yí máa wé làa bún, ká yïa wee wé ho bǎrákà déro fioró lè hã bíoní na á nùpue yí zũ lè mí hácírí á ɓia ká á à wé kaka à tàráa ho «*Amiina» ho fioró mu vaa véení.

¹⁷ Hàrí à ù bǎrákà déro fioró mu wé se kaka, á ɓia yí jǎ ho máa yí cǔnú ho yi.

18 I wee dé le Dónbeenĩ b́arákà, lé b́io h́ã b́ioní na á nùpue yí zū, á ìnén wee b́io po mi búenb́úen.

19 Εε ká 6a k̀er̀et̄ewa kúaa mín wán, á h́ã b́ioní b́io h̀onú na á ì ì b́io làa ba lè le b́ioní na 6a zū á ì ì b́io á à k̀ar̀án làa ba, á ì wa á po h́ã b́ioní muaaseé píru na á ì ì b́io làa ba na á nùpue yí zū.

20 Wán zàwa lè wán h́inni, mi yí wé lòn háyúwá mi yilera yí. Mu bè-kora d́ání yí bún mi wé lòn háyúwá. Ká mi màh́á wé leéka mi yiwa lòn yèn-t̄inia sa.

21 B́io ká lé b́io túara le Dónbeenĩ b́ioní v́uahú yí: «ì ì d́in h́ã s̄i-viò nùpua wán

á à b́ioráa lè ì n̄ipomu lè h́ã b́ioní na 6a yí máa jí.

Hàrí ká ì wó bún,

á ì n̄ipomu pá máa jí ì c̄ón.»*

22 Lé bún á h́ã b́ioní na á nùpue yí zū h́n b́ioró wee zéeni làa b́ia yínón 6a k̀er̀et̄ewa le 6a níi mía 6a k̀er̀et̄ewa b́io yí. Bún bè-zéeninii so yahó yí s̄á 6a k̀er̀et̄ewa. Ká le Dónbeenĩ j̄i-cúa h́n f̄eró 6èn wee zéeni lè 6a k̀er̀et̄ewa le le Dónbeenĩ wi làa ba. Bún yahó yí s̄á b́ia yínón 6a k̀er̀et̄ewa.

23 Mi loń. Ká 6a k̀er̀et̄ewa kuure nùpua búenb́úen lá kúaa mín wán síi, á 6a búenb́úen wee b́io h́ã b́ioní na á nùpue yí zū, ó o búii na d́in yí zū 6a k̀er̀et̄ewa b́io yara, tàá o búii na yínón o k̀er̀et̄e 6ueé d̄n, á 6a so máa b́io le mi wee khée le?

24 Εε ká 6a búenb́úen wee f̄ε le Dónbeenĩ j̄i-cúa, ó o búii na yínón o k̀er̀et̄e, tàá o búii na d́in yí zū 6a k̀er̀et̄ewa b́io yara 6ueé d̄n, á 6a so máa le mí yiwa, á máa zūn le mí wó khon b́io 6a wee jí b́io yí le?

* 14:21 Mi loń Ezayii v́uahú 28.11

25 Bìo wi 6a yiwa na á nùpue yí zū, á bìo ò zūń. Hón pāhū so yi, ká 6a mǎhǎ líí búrá á à 6úaaní le Dónbeení ká 6a à bío: «Túíá poni, le Dónbeení 6èntín wi làa mia.»

Ba kèrètɛwa kúeeminwánló bío

26 Wán zàwa lè wán hínni, á bío wǎa ko mu wé le mu yén? Hen ká mi wé kúaa mín wán, ká yíá yú lení ò o sío le, ká yíá yú bío o ò kàrán làa bíá ká, ò o kàrán 6a. Ká yíá le Dónbeení zéenia làa bío búí ò o zéeni mu, ká yíá yú hǎ bíoní na á nùpue yí zū bíoró pánká, ò o bío hǎ, ká yíá 6èn yú hǎ tǎniló pánká, ò o tǎní hǎ. Bún búenbúen á à dàń ñ séení 6a kèrètɛwa kuure à 6a síidéro le Dónbeení yí wíoka fǎrá dín.

27 Ká 6a búí wi mi tǎhǎ á wee bío hǎ bíoní na á nùpue yí zū, á bún ko làa nùpua nùwǎ ñun, tàá nùwǎ tǐn à wé mu. Ká yíá wé bíá mí bío, à yíá so 6èn bío mí bío, ò o búí mún wé tǎní bío 6a ní-kení kení wee bío.

28 Ká yíá á à tǎní mu mía, á 6ànsò ko ó o wé tété, ò o bío le le Dónbeení mí yí.

29 Ká mu lé 6a búí wee fɛɛ le Dónbeení ñi-cúa, á bán nùwǎ ñun tàá nùwǎ tǐn á ko 6a wé bío ká bíá ká wee và mí yiwa bío hǎ ñi-cúa mu wi à 6a 6ua lè mítén wán.

30 Ká le Dónbeení zéenia bío búí là a búí mi tǎhǎ, á yíá lá wee bío ko ò o wé tété ká a díá le bíoní na wón 6ànsò yí.

31 Ká mu wee wé kà, á mi búenbúen dà wé è fɛɛ le Dónbeení ñi-cúa, yíá wé bíá mí bío, á yíá á à bío mí bío, bèra a na à mi búenbúen yí ho kàránlò, à mún yí le sí-hebúee.

32 Yia wee fɛɛ le Dónbeenĩ ɲi-cúa ko ò o zũn mɪten ò o yí wé mu concon.

33 Le Dónbeenĩ yí wa bïo na lùnkaa. Bïo wee wé ho hɛɛrà bũn lé bïo le Dónbeenĩ wa. Bũn lé bïo mu wee wéráa bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi kuio búenbúen yi.

34 Ká ɓa kèrètɛwa wé kúaa mín wán, á ɓa háawa ko ɓa wé tété. Nii yí nɔn ɓa yi à ɓa bío. Ba ko ɓa wé liiní mɪten làa bïo ɓa *zúifúwa làndá bíaráa mu.

35 Ká ɓa wi à ɓa zũn bïo búí yara, à ɓa tùa bũn lè mí barání mí zíní yi. Mu yí se ò o háa bío ɓa kèrètɛwa kúeemínwánló yi.

36 Mi wee leéka le le Dónbeenĩ bín-tente so ló mínén cón le? Tàá mu so lé mínén mí dòn á le bïo sã yi le?

37 Hen ká a búí wee leéka le mí lé le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fɛɛro, tàá ɓànsò wee leéka le mí yú le Dónbeenĩ bïo wéró pánká, à ɓànsò zũn mu le bïo á ĩ túara nɔn mia kà lé o Núhúso bïo na ó o bò henía.

38 Ká yia yí tà mu, á le Dónbeenĩ máa tà wón bïo.

39 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, á bïo mi wáa ko mi cà lè mi sía búenbúen lé le Dónbeenĩ ɲi-cúa fɛɛró, à bïa wee bío há bíoní na á nùpue yí zũ à mi mún yí hè.

40 Bïo here, lé à mu búenbúen wé làa bïo mu koráa, à mu yí lùnká.

15

O Krista vèeró bïo

1 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, le Dónbeenĩ bín-tente na á ĩ buera nɔn mia, lé dén á ĩ bínía wee leéka bïo làa mia. Lé lerén á mi tà bïo á bò yi lè mi sòobéɛ.

² Lerén lé ðio á à kâní mia ká mi wee ðua le sese làa bïo á ï bueraráa le nɔn mia. Ká bïn mia se mi tà le bïo coon.

³ Ho kâránlò na bïo ñúhũ wi po hĩa ká, hĩa ïnén ï bæere yú á nɔn mia le hĩa kâ: O *Krista húrun wa bè-kora bïo yi làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bïonĩ vũahũ yi.

⁴ Ba nùuna a, á mu wizooní òn zòn, ó o vèera làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bïonĩ vũahũ yi.

⁵ O zéenia míten là a Piere, bïn món ó o màhá zéenia míten lè mí tonkarowà píru ñun.

⁶ Bïn món á wàn zàwa lè wàn hĩnni na po khiá-hònú ó o zéenia lè míten làa cúekúee. Ba cèrèè pá yïo wi lua hàrí lòn zuia. Ba nùwã yèn ðúi lé bĩa húrun ða òahũ.

⁷ Bïn món ó o zéenia míten là a Zaaki, á màhá zéeníanáa míten lè mí tonkarowà ðúenðúen.

⁸ Bïo ó o zéenia míten lè ða ðúenðúen wó, ó o mún zéenia míten lè ïnén na ka lòn za na teró cú wán.

⁹ Mu bon, ï lé ða tonkarowà ðúenðúen món dí. Ba yàá yí ko ða ve mi làa tonkaro, lé bïo á bĩa bïo sã le Dónbeenĩ yi á ï beéra lò.

¹⁰ Bïo á ï karáa ho zuia, lé le Dónbeenĩ sãamu pánká yi. A le sãamu na le wó làa mi á yí tò, ðueé. ï sá ho tonlò á lò bon po ða tonkarowà na ká ðúenðúen. Èe ká mu yínɔ́ ïnén lè ï pánká á wó mu. Lé le Dónbeenĩ sãamu lé bïo nɔn á ï ðànná wóráa mu.

¹¹ Lé bïn bïo yi, à mu wé ïnén loo, tàá ðarén loo, se ðio ká lé le bïonĩ na wa wee bue, á lé lerén mi tà bïo.

Ba nĩ-hĩa vèeró bïo

¹² Ká mu lé o *Krista vèeró bïo á wa wee bue, á lée webio nɔn á mi òahũ á ða ðúi wee bíoráa le ða nĩ-hĩa máa vèe?

13 Ká ɓa nǐ-hía máa vèe ɓio bon, se o Krista mún yí vèera.

14 Ká a Krista yí vèera, se ɓio wa wee bue ɓúhú mía, á ɓio mi tà yi mún mía.

15 A bè ɓún wán, á se wa lé ɓa sabín-fũaalowa, lé ɓio wa bía kénkén le le Dónbeenǐ vèenía o Krista léra ɓa nǐ-hía tǎhú. Ká mu bon ká ɓa nǐ-hía máa vèe, se ɓio á wa le le Dónbeenǐ vèenía o Krista mún yí bon.

16 Ká ɓa nǐ-hía yí dà máa vèe, se o Krista mún yí vèera.

17 ƐƐ ká a Krista yí vèera, se ɓio mi tà yi ɓúhú mía, á mi bè-kora pá ɓà mi ɓúná yi.

18 Mu yáá po ɓún, mu wee zéení le bía tà a Krista ɓio á húrunnáa á ɓio yáara ɓúenɓúen.

19 Ká mu lé le mukǎnǐ na wa wi yi há laà na kà wán mí dòn ɓio yi á wa dóráa wa sía o Krista yi, se wa miinà po ɓa nùpua na ká ɓúenɓúen miinà.

20 ƐƐ ká a Krista ɓèntǐn vèera ɓio bon. ɓio á mu bè-yáa wee zéení le ho ɗínló á à be è wé se, lé ɓún ɓán sii ó o Krista vèeró ɓio mún wee zéení le ɓa nǐ-hía à vèe.

21 O nùpue nǐ-kéní lé yia nɔn á ɓa nùpua wee híráa, lé ɓún ɓán sii ó o nùpue nǐ-kéní lé yia mún nɔn á ɓa nǐ-hía wee vèeráa.

22 ɓio ɓa nùpua ɓúenɓúen wee hí lé ɓio ɓa lée sii dà-kéní là a Adáma, lé ɓún á ɓa ɓúenɓúen mún n vèe, ɓa páaníló là a Krista ɓio yi.

23 Ká ho vèeró mu màhá à wé làa ɓio mu sánáa mín. O Krista lé yia dú ɓa ɓúenɓúen yahó lòn bè-yáa. ɓún món ó o ɓuenló pǎahú á bía ɓio sǎ a yi màhá à vèe.

24 Hón pǎahú so yi ká mu ɓio ɓúenɓúen ɓúhú á à ɓúe. O Krista á à ɓúe há pánká sũmáa ɓànsowà le

mí síwà búenbúen na yí máa mi júná ká a bíní ì na le béenì o Maá Dónbeenì yi.

²⁵ Mu bon, o Krista bueé lá le béenì fúaa bïo ó o búrá mí zúkúsa mí tá á bò mí zeñ wán.*

²⁶ O zúkúso na o ò yáa ho món lé mu húmú.

²⁷ Mu bon, mu túara le Dónbeenì bioní vūahú yi le le Dónbeenì dó mu bïo búenbúen o tá.† Ká lé le Dónbeenì dó mu bïo búenbúen o tá, se mu wee zéenì le le Dónbeenì na dó mu dén níi ló.

²⁸ Ká a Krista khíi wi mu bïo búenbúen júhú wán, ó orén na lé o Za á bèn ò dé mítén le Dónbeenì tá. Bún ká le Dónbeenì na lá dó mu bïo búenbúen o tá, á à wé mu bïo búenbúen béε.

²⁹ Ká ba ní-hía yí máa vèe, á lée webio á bïa wee bátízé mítén ba bïo yi á wee cà? Lée webio nòn ba wee wéráa mu?

³⁰ A warén bèn lée webio nòn á wa wee zàanínáa wa mukāní làa wizooní.

³¹ Wizonle lée wizonle ká ì wee sánsá mu húmú. Wán zàwa lè wán hinni, ì wee bío bún lé bïo á bïo wa Núhúso Yeesu Krista wee wé mi tīahú á ì síi wan bïo yi.

³² Ho Eféze yi, á ì lò bon ba nùpua níi yi lè ì san làa zín-búaa. Ká mu lé ho dímíjá bïo mí dòn bïo yi á ì wóráa mu se lé ho cúnú yén á ì yú? Ká ba ní-hía yí máa vèe, se le bioní na ká bïo bon: «Mi wé wa dí ká wa a jū, lé bïo wa yíró húrun se mu vó.»‡

³³ Mi yí khà mitén: «Lé o nùpue na térénnà ò o wee bè là a bè-kora wéro á hía wé là a bïo síi.»

³⁴ A mi cén tīnì mi yío, à mi khí mu bè-kora wéró yi. Ba búí wi mi tīahú á yí zū le Dónbeenì. Ì wee bío ká síi à hã nìyio dí mia.

* **15:25** Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 110.1 † **15:27** Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 8.6 ‡ **15:32** Mi loñ Ezayii vūahú 22.13

Wa sǎnia yèrèmáló bïo

35 Εε ká 6a búii pá wee tùa le 6a nǐ-hía vèeró á à wé kaka síi. Ba sǎnia á à κεń kaka 6a vèeró pǎahũ?

36 Mi 6èntín lé 6a bǎnbúwá. Mi loń, hen ká a búii dù dèe búii bεere, ká le yí sǔna, á yí ló bïo le lá karáa wán, á le so ò dàń lé á yòó dǎ le?

37 Mu bïo na hà yòó ló yínǎń bǔn mi dù, mu 6àn bεere lé dïo á mi dù. Mu dà á wé wεéń tǎa bè-díinii búii.

38 Bïo á le bïo hǐa wéráa, bǔn sǎ le Dónbeenǐ yi. Mu bè-díinii búenbúen bïo na mu wee lé à sàráa síi yínǎń dà-kéní.

39 A bǐa yǐo wi lua búenbúen sǎnia yínǎń dà-kéní. Ba nùpua, 6a sároń bùaa, 6a jǐnzàwa lè 6a cezàwa búenbúen sǎnia wi ká hǎ búenbúen màhǎ wi mín júná yi.

40 Ho wáayi bïowa semu wi mí dòn làa bǐa yǐo wi lua na wi ho tá yi semu.

41 Le wii semu wi mí dòn, ho pǐihũ semu wi mí dòn, á hǎ mànàayio semu wi mí dòn. A hǎ mànàayio mu lè mí dà-kéní kéní semu pá wi mín júná yi.

42 Lé bǔn lè 6a nǐ-hía vèeró bïo lée dà-kéní. Hen ká 6a sǎnia hǐa líí dó ho tá yi làa bïo le bεere wee dǐráa bïo síi, à hǎ soo. Ká hǎ hǐa vèera, à hǎ síi yèrémá á máa bǐnǐ hí.

43 Hǎ sǎnia na 6a nùuna, á cùkú mía, hǎ yí dà bïo búii máa wé. Ká hǎ hǐa vèera à hǎ cùkú wé à pànká κεń.

44 Hǎ sǎnia na wee nùu, hǎn bïo sǎ ho dǐmǐjǎ na kà yi. Ká hǎ khíi vèera, á hǎ a yèrémá á bïo ò sǐ ho wáayi yi. Bïo hǎ sǎnia na bïo sǎ ho dǐmǐjǎ yi wiráa,

lé bɔ̀n ɓàn síi á hã sãnía na bïo sã ho wáayi yi mún wiráa.

⁴⁵ Mu so yí túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi kà síi le? «O Adãma na lé o yahón nùpue, á le Dónbeenĩ wó ó o yïo wi lua.» Š Ká a *Krista na lé o móndén Adãma wón lé ho wáayi nùpue na wee na le mukãĩ.

⁴⁶ Bïo dú ho yahó yínɔ́n hã sãnía na bïo sã ho wáayi, hã sãnía na bïo sã ho ðímíjã yi lé hĩa dú ho yahó. Ho wáayi sãnía hñn wi làa món.

⁴⁷ O yahón nùpue na má lè le tĩní wón bïo sã ho tá yi. Ká a «jɔn níi nùpue» bïo sã ho wáayi.

⁴⁸ Bĩa bïo sã ho tá yi ka làa yĩa má lè le tĩní bïo síi. Ká bĩa bïo sã ho wáayi yi, bán ɓèn ka làa yĩa bïo sã ho wáayi bïo síi.

⁴⁹ Bïo wa láráa ho tá yi nùpue síi, lé bɔ̀n wa mún khii láráa ho wáayi nùpue síi.*

⁵⁰ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo á ï wi à ï zéení làa mia, lé à mi zũn le wa yí dà máa keń hen na le Dónbeenĩ wee dí mí béenĩ yi lè wa sãnía na bïo sã ho ðímíjã yi. Mu bïowa na dà wee yáa níi yí dà máa keń bïo yí dà máa yáa yi.

⁵¹ Mi jí bïo kà. I ï zéení bïo ɓúi na le Dónbeenĩ lá sà yi làa mia: Mu yínɔ́n wa ɓúenɓúen lé bĩa à hí. Ká ɓa nĩ-hía làa bĩa yïo wi lua lé warén ɓúenɓúen síi á à yèrè má.

⁵² Mu ù wé fùafù, lè le yèrè kèɓúenlɔ́ bïo síi, ho pãahũ na le bũaanĩ sã á à jí yi le móndén wizonle zoñ. Ká le bũaanĩ mu sã jã, á ɓa nĩ-hía á à vèe, á

Š 15:45 Mi loń Bïo pũhũ ɓúeenĩ vūahũ (Genèse) 2.7 * 15:49 Le Dónbeenĩ biónĩ vñn-kã ɓúi yi á bïo kà lé bïo túara: Lé bɔ̀n á mi mún wa láráa ho wáayi nùpue síi.

sǎnía à yèrémá, á wǎa máa bíní máa hí hùúu. Ká warén na yǐo wi lua, á sǎnía à yèrémá.

⁵³ Mu bon, hǎ sǎnía na wee hí à soo, á ko hǎ yèrémá à wé hǎa yí dà máa hí máa soo.

⁵⁴ Ká hǎ sǎnía na wee hí à soo á khíi yèrémáa á wó hǎa yí dà máa hí máa soo, bǔn ká bǐo túara le Dónbeenǐ biónǐ vǔahǔ yi kà màhǎ wǎa jii ì sí:

«Húmú, ũ fǔuhǔ fá á mu vóráa.†

⁵⁵ Húmú, ũ pànká wi wen?

Húmú, ũ hǐnǐ na ũ wee táarǎa wi wen?»‡

⁵⁶ Mu húmú hǐnǐ na mu wee táarǎa lé mu bè-kohó. Á bǐo bèn wee na à mu bè-kohó yírǎa ho pànká wa wán lé o *Mɔyiize làndá.

⁵⁷ Εε ká wa wee dé le Dónbeenǐ bǎrákà, lerén na wó á wa dàínǎa mu húmú wa Núhǔso Yeesu Krista pànká yi.

⁵⁸ Wàn zàwa lè wàn hǐnni na á ï wa làa sòobεε, bǔn lé bǐo nɔn á mi fǎrá tǐn, à yí día le 6a dèké mia. Mi ca mi kuio o Núhǔso tonló sáró yi. Lé bǐo mi wǎa zǔ le le lònbee na mi wee lá a Núhǔso bǐo yi á yínɔn kǎamǎa.

16

Le wǎrǐ na cǔn nɔn ho Zeruzalεεmu kèrètǔewa yi

¹ Mi wǎa le wa khíi zo le wǎrǐ na wee cǎ à séenínǎa bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi na wi ho Zeruzalεεmu yi tǔiáwà yi. I bía bǐo le wǎrǐ cǎló mu bǐo ko mu wérǎa á nɔn ho Kalasii kèrètǔewa kuure yi vó. Minén mún wé làa bǔn bǐo sii.

² Hǎ dimaasiwa bǔenbǔen à mi nǐ-kéní kéní wǎrǐ na mi sá yú búi á mi bàrá mí dòn làa bǐo mi dàráa

† 15:54 Mi loǎ Ezayii vǔahǔ 24.8 ‡ 15:55 Mi loǎ Ozee vǔahǔ 13.14

mu. Bèra a na à mi wǎa yí pa í buenlò mi cǎn à bío le mi ì cǎnǎa wǎrí.

³ Í khií buée dǎn mi cǎn, á ba nùpua na á minén mi bεere hueekaa lé bán á ì fé mi hǎmu bío á à túa há vǎnna à bè wán á à na yi, á ba à bua à varáa ho Zeruzalεmu.

⁴ Ká ínén í bεere pá ko à ì bua mu varáa, á ba à bè làa mi.

Bǐo ó o Poole wi ò o wé

⁵ Í wi à ì buen mi cǎn, ká í màhǎ à kǎa ho Maseduana kǎhǎ yi á à buennǎa.

⁶ Nún-sí á ì buée cǎaka làa mia cúa-yen, nún-sí á le tènǐ pǎahǎ búenbúen á ì yàá à wé mi cǎn. Bǐn ká mi wǎa à yí mi á à séení á ì vaá dǎnǎa hen na á ì bò ò va yi.

⁷ Mu bon, í yí wi à ì buee mi mia làa miló kà síi ká í khií. Í wi à ì buee cǎaka làa mia ká a Nùhǔso tà mu.

⁸ Bǐo kà wán, á ì kεení ho Efεeze lóhó yi á ho *Pǎntekoote á à yí mi bǐn.

⁹ Lé bío á ton-beenǐ sǎró nǐi héra día nǎn miǐ bǐn, á bǐa wi ba hè ho sǎró mún boo.

¹⁰ Ká a Timotee buée dǎn mia, à mi sǎbéré à mi wíoka a bua, lé bío ó o wee sá a Nùhǔso tonlò le ínén bío.

¹¹ O búí yí zàań wo yi. Ká a khií bǐnǎa wà à buen í cǎn, à mi séení a ò o buée dǎ làa héerà. Í pan wo, orén le wán zàwa na bò làa wo.

¹² Ká mu lé wán za Apoloosi, wón á ì henǎa síi á à yí cúa-yen le o bè le wán zàwa na bǐnǎa wà à buen mi cǎn à buennǎa, ká a síi bènǐn yí tà le vεenǐ mu bío bío kà wán. Í zǔ mu le pǎahǎ na ò o yí le níi yi, o ò buen.

O Poole bioní véení

¹³ Mi t́nǐ mi yǐo, mi f́ará d́n mi śidéro le Dónbeenǐ yi. Mi zéení le mi lé 6a nùpua na śia hereka, á pánkáwá wi.

¹⁴ Mi bè-wénia búenbúen á mi wé wé lè le waminǐ.

¹⁵ Wán zàwa lè wán hínni, le ǐ pá b́nǐ hení b́o dà-kéní b́o na mia. Mi zǔ a Sitefanaasi lè mín zǐ nùpua. Mi zǔ le ho Akayii kǒhǔ búenbúen yi, á 6arén lé b́ia nín-yání tà a Núhǔso b́o. Mi mún zǔ le 6a dènia bánbáa wee séení b́ia b́o sǎ le Dónbeenǐ yi.

¹⁶ Awa, bán nùpua so síi, làa b́ia làa ba læéra ho tonló yi, á mi wé tà día le 6a dí mi yahó.

¹⁷ B́o á wán zàwa Sitefanaasi là a Akayikuusi, là a Fɔɔtunatuusi á 6ueé búεkío mi á 6ènt́n lée b́o na wan ǐ síi làa sòobéε. Lé b́o á b́o mi yǐ dà máa wé máa na miǐ b́o mi khèra làa mi b́o yi, lé b́n á 6arén wó mi lahó yi.

¹⁸ Ba 6ènt́n híina ǐ síi làa b́o 6a wee wéráa mu làa mia pónna cèrèε yi. Ba nùpua mu síi á mi wé kónbi.

Le tènii

¹⁹ Ba kèrèt́εwa kuio na wi ho Azii kǒhǔ yi á wee tènǐ mia. O Akilaasi là a Pirisiye lè 6a kèrèt́εwa na wee 6uee kúee mín wán 6a cón, á wee tènǐ mia wa Núhǔso yèni yi.

²⁰ Wán zàwa búenbúen wee tènǐ mia. Minén mún tènǐka mín yi sese.

²¹ Lónbǐo lé ínén Poole lè ǐ nín-bia á wee túa le tènǐ ì na mia.

²² Ká a 6úi yǐ wa a Núhǔso mi t́ahǔ, à mi lén wo mi t́ahǔ. «Maranataa», le wa Núhǔso buen.

²³ Le wa Núhúso Yeesu *Krista sãamu à keń làa mia.

²⁴ I 6èntín wa mia lè í síi 6úen6úen wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi. *Amiina!

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Nov 2024 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fce9bf